

SINIFTAKİ ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİ

Her sınıf kapısının ardında farklılıklar dünyası bulunmaktadır. Sınıftaki öğrenciler aile özellikleri ve içinde yaşadıkları çevre, geçirmiş oldukları eğitim yaşantıları, öğrenme özellikleri ve yetenekleri, duygusal ve davranışsal özellikleri açısından birbirlerinden farklıdırlar. Bazı öğrenciler sahip oldukları farklılıklar nedeniyle diğer arkadaşları tarafından izlenen programı izlemekte güçlük yaşarlar ve değişik derecelerde desteğe gereksinim duyarlar. Öğrencilerin akademik, davranışsal ve duygusal özellikleri onların sınıfa katılımlarında çoğu zaman engellere yol açmaktadır. Bu öğrencilerin büyük çoğunluğu genellikle bir okul döneminin ilk haftalarında hatta ilk günlerinde öğretmenleri tarafından fark edilirken, bir grup öğrenci de müfredatta belirlenen hedeflere ulaşmada yaşadığı güçlük nedeniyle öğretim yılının ilerleyen dönemlerinde yine öğretmenleri tarafından belirlenirler.

Yakın zamana kadar sınıfta özel gereksinimli bir öğrenci olduğunda ya da bir öğrencinin çeşitli yönlerden diğer öğrencilerden farklı olduğu düşünüldüğünde sınıf öğretmenleri bu öğrenciyi değerlendirilmesi için okul yönetimi ve okul rehberlik servisi iletişime girerek en yakın "Rehberlik Araştırma Merkezi"ne göndermekteydi. Öğretmenler öğrenciyi rehberlik araştırma merkezine gönderirken genellikle öğrencinin bulunduğu sınıf için uygun olmadığını düşünürler ve daha uygun bir eğitim düzenlemesine yerleştirilmesi beklentisini taşırlardı.

Ülkemizde kaynaştırma eğitiminin giderek daha fazla kabul görmesi ve özel eğitimde değerlendirme sürecine ilişkin bakış açısının değişmesi sonucunda böylesi bir yaklaşım çeşitli nedenlerden dolayı eleştirilmektedir. Öncelikle ayrıntılı değerlendirme için gönderme işlemi sınıfa katılımı ve/veya müfredat hedeflerine ulaşmada güçlük yaşayan öğrenci için sınıf öğretmeni tarafından yapılmaktadır. Öğretmenin sınıftaki öğrencileri en iyi tanıyan kişi olduğu düşünülecek olursa böylesi bir süreci başlatması doğaldır ancak burada öğretmenin iki temel konuya dikkat etmesi gerekmektedir. Bunlar;

1. Öğretmen öğrenciyi göndermeden önce onun sınıfta eğitimini mümkün kılacak çeşitli yöntemleri- stratejileri diğer bir deyişle müdahaleleri denemelidir.
2. Öğretmen öğrenciyi değerlendirmesi için gönderirken en önemli bilgi kaynağı olan kendisinin öğrenci hakkında yaptığı gözlemleri, yaşadığı güçlükleri ve uyguladığı müdahaleleri rapor haline getirerek gönderme işlemini başlatmalıdır.

Kısacası öğretmen öğrenciyi ayrıntılı değerlendirmeye göndermeden önce çeşitli müdahalelerin denendiği *gönderme öncesi süreci* uygulamalıdır.

Gönderme öncesi süreç, özel gereksinimli öğrenciyi ayrıntılı değerlendirmeye göndermeden önce eğitim gördüğü sınıfa dahil etmek için sınıf öğretmenin sınıf içinde aldığı bazı önlemlerle eğitimin gerçekleştirilmesi sürecidir.

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

Öğrencinin yaşadığı güçlüğü ilişkin “rehberlik araştırma merkezleri” aracılığıyla başlatılan değerlendirme sürecinin aşağıdaki nedenlerden dolayı gönderme öncesi süreçten sonra başlatılması gerektiği savunulmaktadır.

1. Pek çok öğrencinin yaşadığı güçlük değerlendirmeye gerek kalmadan gönderme öncesinde uygulanan müdahalelerle ortadan kalkacak ve böylece de öğrenci etiketlenmenin olumsuz etkilerinden kurtulacaktır.
2. Pek çok özel gereksinimli öğrencinin eğitim gereksinimleri normal düzenleme içinde karşılanabilecek niteliktedir. Gönderme öncesi süreçle öğretmenler özel gereksinimli öğrenciyi sınıfa dahil etmek için daha fazla çaba harcayacak ve bu durumun bir sonucu olarak özel gereksinimli öğrencinin kendi akranlarıyla bir arada eğitim görme olanağı artmış olacaktır.

Eğer öğretmenin tüm çabalarına rağmen öğrencinin yaşadığı güçlükler devam ediyorsa ve bu güçlükler nedeniyle de sınıfta yapılan etkinliklere katılım mümkün olmuyorsa bu durumda ayrıntılı değerlendirmenin yapılmasına gereksinim vardır.

Gönderme öncesi süreç, özel gereksinimli öğrenciyi ayrıntılı değerlendirmeye göndermeden önce eğitim gördüğü sınıfa dahil etmek için sınıf öğretmenin sınıf içinde aldığı bazı önlemlerle eğitimin gerçekleştirilmesi sürecidir. Bu süreç içinde sınıf öğretmeni, öğrenci hakkında bilgi toplayıp, öğrencinin güçlük çektiği alanları azaltmak için bir müdahale programı hazırlar. Başarılı bir müdahale programının hazırlanabilmesi öğrenci hakkında çok yönlü bilginin toplanması ile doğrudan ilgilidir. Bu bilgiler aşağıdaki alanları içermelidir:

1. Öğrencinin Tıbbi Özgeçmişi:

Çocuğun doğumdan başlayarak geçirdiği hastalıklar, kazalar ve travmalar ve bunları gidermede alınan önlemler, sürekli hastalığının olup olmadığı, ilaç kullanıp kullanmadığı gibi konularda öğretmen bilgi toplayabilir. Bu bilgiler öğretmenin sınıf içinde çocuğun eğitime katılımına ilişkin sağlıkla ilgili bir engeli olup olmadığını bilmesi açısından önemlidir. Örneğin sürekli bir orta kulak iltihabı durumu ile karşı karşıya kalan bir öğrencinin işitme performansı hastalık durumundan etkilenecek ve dolayısıyla da bu durum sınıf ortamında öğrencinin konuşmaları izlemesini özellikle gürültülü ortamlardaki konuşmaları izlemesini güçleştirecektir. Bir başka durumda ise düzenli ilaç kullanması gereken öğrencilerin öğretmen tarafından bilinmesi özellikle dikkat eksikliği/ hiperaktivite tanısı olan öğrencilerin sınıfa katılımını doğrudan etkileyecektir. Öğretmen bu durumda ilacın doktor tarafından önerilen dozlarda alınmasını okul ortamında izleyebilir.

2. Öğrencinin Ailesi Hakkında Bilgi:

Öğretmen öğrencinin sınıf içinde yaşadığı güçlüklerin ev ortamında da yaşanıp yaşanmadığını, eğer yaşıyor ise ailenin çözüme ilişkin neler yaptığını, evde çocuğun eğitiminin ne kadar desteklendiğini aileden öğrenmelidir. Öğretmen aile ile yapacağı görüşme sonunda bazı ailelerin çocuklarının yaşadığı güçlükten haberdar olmadıklarını ve çocuklarının eğitimi konusunda neler yapmaları gerektiğini bilmediklerini görecektir. Öğretmenin aileyi tanması, onları yönlendirmesi açısından önemlidir. Öğretmen öğrencinin eğitiminin evde desteklenmesi için neler yapmaları gerektiği ailelere anlayabilecekleri biçimde açıklamalıdır. Öğretmenin aile işbirliğini artırması gelişme için kaçınılmazdır.

3. Öğrencinin Sınıf İçinde Yaşadığı Güçlüklerin Belirlenmesi

Öğretmenin öğrenciye yönelik bir müdahale programı hazırlayabilmesi için öncelikle öğrenciyi iyi tanması, hangi alanlarda güçlük çektiğini bilmesi, yaşanan güçlüklerin nedenlerini anlaması gerekmektedir. Öğrenci problemleri öğrenci okula başlar başlamaz yada daha ilerleyen dönemlerinde ortaya çıkabilir. Genellikle öğretmenler sınıf rutinlerine, ya da süreçlerine iyi uyum sağlayamayan, ödevlerini tamamlayamayan, sınavlarda düşük not alan ya da öğretmenleri ve arkadaşlarıyla geçinemeyen öğrencileri gözlerler. Akademik ya da davranışsal problemleri birkaç haftadan sonra da geçmezse bu durumda öğretmenin ortaya çıkan problemi çözümlenebilmesi için bir müdahale programı hazırlaması gerekmektedir. Bunun için öğrenci hakkında farklı alanlarda bilgi toplaması gerekmektedir.

Öğretmenler öncelikle öğrencinin davranışlarını tüm yönleriyle değerlendirmelidir. Öğrencinin güçlük çektiği alanlarla birlikte başarılı olduğu alanların belirlenmesine çalışılmalıdır. Diğer bir deyişle öğrencinin güçlü ve zayıf olduğu yönler birlikte belirlenmelidir. Böyle bir belirleme için öğrencinin,

- Sınıf çalışmalarını
- Ev ödevlerini,
- Kendi başına çalışma becerilerini,
- Sınıfa uyumunu,
- Ödevlerini yapmada gösterdiği ilerlemeyi,
- Dikkatini,
- Becerilerde kullandığı zamanı,
- Çalışma hızını,
- Ayrıntıya dikkatini ve çalışma kalitesini gözden geçirerek karar vermelidirler.

Öğretmenler aynı zamanda öğrencinin fonksiyonda bulunma düzeyinin diğer sınıf arkadaşlarından anlamlı derecede farklı olup olmadığına da bakabilirler. Geçmişte bir okul problemi olup olmadığına, bu problemin yoğunluğunun zaman içinde artıp artmadığının aynı zamanda problemin belirli bir durumda, düzenlemede, zamanda ve/veya belirli kişilerle artıp artmadığının belirlenmesi de önemlidir.

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

Öğretmenin öğrencinin yaşadığı güçlüğü tüm yönleriyle tanımlayabilmesi gerekmektedir. Öğretmenin öğrenciyi “dikkati dağınık” ya da “okuma yazmada geri” gibi genel terimlerle tanımlaması hem öğrenci hakkında bilgi vermeyeceği gibi hem de öğretmene sorunu nasıl çözeceği konusunda da bilgi vermez. Öğretmen öğrencinin dikkatinin ne zaman, hangi koşullar altında, ne kadar sürdüğünü, alınan önlemlerin neler olduğunu, bu önlemlere rağmen yaşanan yoğunluğun ne düzeyde olduğunu tanımlamalıdır. Bir diğer ifadeyle ise, okuma yazmada geri demek yerine okuma ve yazma becerilerinde öğrencinin hangi düzeyde olduğunu, neleri yapabildiğini, neleri yapamadığını, izlenen müfredat programının neresinde olduğunu belirlemelidir. Diğer bir deyişle okuma yazma becerilerinde öğrencinin bulunduğu noktayı belirlemelidir. Bu belirleme ile birlikte öğrencinin yaşadığı bu güçlüğü daha ayrıntılı tanımlayabilmek için uygun çevresel koşulları olup olmadığını, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi ile önceki öğrenmelerinin yaşanan durumu güçleştirip güçleştirmedini değerlendirmelidir.

Öğretmenin tüm belirlemeleri yapabilmesi, öğrenciyi ve yaşadığı güçlüğü tüm yönleriyle ortaya koyabilmesi için farklı değerlendirme tekniklerini kullanarak öğrenciyi değerlendirmesi gerekmektedir.

Öğretmenler ilk olarak öğrencinin ilerlemesini başlangıçta belirlenen ve endişe edilen alanlarda gözlerler. Öğrencilerin güçlü ve zayıf olduğu yönleri, sınıf çalışmalarını ve ev ödevlerini, öğrencinin kendi başına çalışma becerilerini, sınıfa uyumunu, öğrencinin ödevlerini yapmada gösterdiği ilerlemeyi, dikkatini, becerilerde kullandığı zamanı, çalışma hızını ayrıntıya dikkatini ve çalışma kalitesini gözden geçirerek karar verirler. Öğretmenler aynı zamanda öğrencinin fonksiyonda bulunma düzeyinin diğer sınıf arkadaşlarından anlamlı derecede farklı olup olmadığına da bakarlar. Geçmişte bir okul problemi olup olmadığının, bu problemin yoğunluğunun zaman içinde artıp artmadığının aynı zamanda problemin belirli bir durumda, düzenlemede, zamanda ve/veya belirli kişilerle artıp artmadığının belirlenmesi de önemlidir.

• **YANLIŞ NEREDE?**

- Öncelikle böylesi bir değerlendirme, değerlendirmenin “farklılık” ilkesine aykırı düşmektedir. Bu ilkeye göre değerlendirme;
- Farklı zamanlarda,
- Farklı kişiler tarafından,
- Farklı değerlendirme araçları kullanılarak,
- Farklı kaynaklardan bilgi toplanılarak yapılmalıdır. Buna göre yukarıda ifade edilen yaklaşımda değerlendirme, tek bir zamanda, bir ya da iki kişi tarafından ve tek bir değerlendirme aracının uygulanması yoluyla yapılmakta olup, değerlendirmenin farklılık ilkesine sahip değildir. Değerlendirme bir ekip işidir ve farklı uzmanlık alanlarından bireylerin, öğrencinin gereksinimlerini belirleyerek eğitimine karar verme

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

sürecidir. Bu süreç farklı alanlardan uzmanları bir araya getirmesi nedeniyle pahalı ve zaman alıcıdır. Ayrıca çoğu zaman da öğrencinin bir seri teste tabi tutulmasına ve sonunda da etiketlemeye yani tanı koymaya yol açan bir süreçtir.

İkinci olarak şu anda asıl vurgulanmak istenen konu açısından bakıldığında ise

ÖĞRENCİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Değerlendirme öğrenci hakkında bilgi toplama süreci olarak tanımlanabilir. Değerlendirme genel olarak formal ve informal değerlendirme olarak ele alınmaktadır. Formal değerlendirme ya da norma dayalı değerlendirme öğrenciyi değerlendirirken bir norm grubu içinde diğer bir deyişle bu tür değerlendirmede kullanılan formal/ norma dayalı testler ile öğrencinin performansı yaş, cinsiyet vb. özellikler açısından benzer özelliklere sahip bir norm grubuyla karşılaştırılır öğrencinin grup içindeki yeri belirlenir. Bu tür değerlendirme daha çok sınıflama ve yerleştirme amacı ile yapılırken burada daha çok öğretmen tarafından ve çoğunlukla da sınıf ortamı içinde gerçekleştirilebilecek informal değerlendirme teknikleri açıklanacaktır.

İNFORMAL DEĞERLENDİRME

İnformal değerlendirme ne standardize testleri ne de norma dayalı testleri içerir. Bu gruptaki değerlendirme öğrencinin gerçek yaşamdaki becerilere ya da programdaki performansına dayalı informal ölçümleri içerir.

İnformal değerlendirmenin kapsamı öğrencinin doğal çevresidir (sınıf, bahçe ya da beden eğitimi salonu). Bu değerlendirme günlük rutin etkinlikler (işbirliğine dayalı grup etkinlikleri, öğrenme merkezi, büyük grup tartışmaları, oyun alanındaki sosyal etkileşim, kafeterya, yaratıcı drama etkinlikleri, resim ve müzik etkinlikleri) sırasında yapılır.

İnformal değerlendirme örnekleri açık uçlu soruları, yazılı yoklamaları, dosya tanılama sistemini içerir. Bu tarz bir değerlendirme öğrencinin güçlü ve ortaya çıkan gelişimi üzerine farklı içerikteki amaçlı öğrenme deneyimleri üzerine odaklanır. İnformal değerlendirme öğrencinin bilgisini gerçek yaşama ne derece uyguladığı üzerine odaklanır.

İnformal değerlendirme öğrenciyi bir norm grubu ile karşılaştırmaktan daha çok kendi içinde karşılaştırmaya olanak veren bir değerlendirmedir. Bu tür değerlendirmede öğrencinin farklı alanlarda neleri yapıp yapamadığı belirlenmeye çalışılır. Sınıf öğretmeni tarafından rahatlıkla uygulanabilecek olan informal değerlendirme teknikleri ile öğrencinin müfredatın neresinde olduğu da anlaşılır.

İnformal değerlendirme teknikleri özellikle öğretmenin gönderme öncesi süreçte öğrenciyeye yönelik bir müdahale programı hazırlayabilmesi için öğrenciyi tüm yönleriyle değerlendirmede kullanılır. Ayrıca

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

değerlendirme sırasında öğrencinin sınıfa uyumunu etkileyebilecek ve hangi tip eğitimsel materyallerin ya da yöntemlerin en fazla etkili olduğunu belirleyecek kişisel ve/veya çevresel faktörleri de belirlemek aynı şekilde önemlidir. Aynı zamanda akademik ve davranışsal tarama süreçleri, konuşma, görme ve işitme taramaları da gönderme öncesi süreçte gerçekleştirilmelidir.

İNFORMAL DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Performans Değerlendirmesi gerçek yaşam içinde gerçek yaşama dayalı etkinliklerin uygulanması ile anlamlı ürünlerin yaşam içinde kullanılmasına dayanır. Kısacası performans değerlendirme kişinin yaptıklarının ve ettiklerinin değerlendirilmesidir. İnfomal değerlendirme öğrencinin gösterdiği, ürettiği, yaptığı, yarattığı, oluşturduğu, inşa ettiği, planladığı, çözdüğü, uyguladığı, gösterdiği, açıkladığı, sergilediği, ikna ettiği ya da inandırdığı şeyleri ölçme yöntemidir.

Ölçüt Bağımlı Değerlendirme:

Ölçüt bağımlı değerlendirme öğrencinin performansını diğer öğrencilerin performansı ile karşılaştırmak yerine bir dizi davranışsal amaca ulaşma derecesi ile karşılaştırır. Ölçüt bağımlı değerlendirme standardize edilebilir yada öğretmen yapımı olabilir (standardize olmaz).Öğretmen yapımı ölçüt bağımlı testler genellikle öğrencinin müfredatının ardışık sırasına dayanır. Bu tip değerlendirme doğrudan uygulanan programla ilişkilidir. Başarısız olunan herhangi bir madde öğrencinin eğitim programında yer alır.

Dinamik Değerlendirme:

Dinamik değerlendirme öğrencinin öğretim sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme tekniği test- öğretim- test tekniğidir ve öğrenme sürecindeki öğrencinin dikkati, öğretime duyarlığı, etkili öğretimsel stratejilerin düzenlenmesine odaklanır. Bu yöntem akranları ve yetişkinler tarafından desteklenen öğrencinin en üst düzeyde öğrenmeyi gerçekleştireceğini ileri süren Vygotsky'nin öğrenme sürecine dayalıdır.

Bu modelin kullanımında öğrencinin belirlenen şimdiki performans düzeyi yalnızca amaç değildir. Dinamik değerlendirme öğrenci yeteneklerinin daha gerçekçi değerlendirilmesini sağlar çünkü bu değerlendirme öğrencilerin öğrenme ve dil potansiyelleri hakkında bilgi verir.

Müfredata Dayalı Değerlendirme:

Müfredata dayalı değerlendirme öğrencinin müfredat hedeflerine ulaşma derecesine göre değerlendirilmesidir. Ölçüt bağımlı değerlendirmeye çok benzerse de daha sık kullanılan bir değerlendirme yöntemidir.

Müfredata dayalı değerlendirmenin bazı avantajları bulunmaktadır. Bu tip değerlendirme öğretmene a) gönderme öncesi süreçte öğrencinin becerilerdeki düzeyini gösterir, b) becerilerin ardışık sırasında öğrencinin bulunduğu yere göre programın düzenlenmesini sağlar, c) hangi becerilerde ustalaştığını hangilerinde ilerde desteğe ihtiyaç duyduğunu belirlemeyi sağlar,

d) öğrencinin BEP'i ile sınıf öğretimi arasında öğretmenin bir bağ kurmasını sağlar, e) öğrencinin ilerlemesini sürekli değerlendirmesini sağlar.

Dosya Değerlendirme:

Dosya değerlendirme öğrencinin çalışmalarının sürekli, amaçlı değerlendirilmesidir ve bu değerlendirme bir zaman süresi içinde öğrencinin çabalarının, başarılarının ve ilerlemesinin değerlendirilmesidir. Öğrencinin iletişim becerileri, kavramsal anlaması, yetenekleri, çalışma alışkanlıkları, problem çözme kapasitesi, yaratıcılığı, sabrı, motivasyonu ve tutumları hakkında bilgi verir.

Öğrencinin dosyası akademik çalışmaların yazılı örneklerini, ortaklaşa yapılan projeleri, okunan kitapların listesini, performans kayıtlarını, ilerleme gösterdiği işleri, yaratıcı sanat çalışmalarını, yazdığı yazıları, sunularının teyp ve video kasetlerini, öğretmenin anektot kayıtlarını ve davranışsal gözlemlerini içerir. Dosya değerlendirmeleri öğrenci merkezlidir çünkü seçilen içeriğe ilişkin kriteri öğrenci belirler, değerlendirir. Dosya değerlendirmesine göre değerlendirmede sorumluluk, öğrenci, öğretmen, aile, yönetici ve sıklıkla akranlar arasında paylaşılır.

Dosya değerlendirmesi tüm çocuklar için uygunsuz da özellikle kültürel ve dil açısından yoksunluğu olan çocuklar için uygundur. Çünkü bu çocukların değerlendirilmesi çoğu zaman geleneksel test etme stratejileri ile gerçekleştirilememektedir. Dosya değerlendirme aynı zamanda öğretimin planlanmasında, ilerlemenin değerlendirilmesinde, BEP te başarılan hedeflerin kaydında ve güçlü olduğu ve gereksinim duyulan yönlerin belirlenmesi için değerlidir.

Dosya Değerlendirmenin Amaçları

- Öğrenci ilerlemesini değerlendirme ve izlemede ölçütü sağlar
- Program ve müfredatın etkililiğinin değerlendirmesinde ölçüt sağlar.
- Düzey oluşturma için ölçüt sağlar
- Öğrencinin güçlü ve zayıf olduğu yönleri ölçer (measure)
- Öğrencinin öğretimsel ihtiyaçlarını belirler
- Sınıfta öğretimin planlanmasını ve öğretimsel etkililiği artırmayı sağlar
- Öğrencinin etkililiğini teşvik eder
- Değerlendirme sürecine öğrencinin katılımını destekler.
- Kendi kendini değerlendirme stratejilerinde öğrenci gelişimini hızlandırır.
- Öğrenciyi performansını iyileştirme konusunda teşvik eder.
- Diğerleriyle kıyaslamak yerine kişisel gelişmeyi teşvik eder.
- Bireysel farklılıklara uyum sağlamayı mümkün kılar.
- Çalışma örneklerinin toplanmasını teşvik eder.
- Çok yönlü değerlendirmeyi sağlar
- Öğretmen, aile ve öğrenciler arasında işbirliği ve diyalogu teşvik eder.

informal Envanterler:

Informal envanterler müfredatı temsil ettiği düşünülen bir kısmında tarama aracı olarak kullanılır. Bu değerlendirme kapsamlı ya da ayrıntılı bir

değerlendirme olmaktan daha çok temsil edici değerlendirmedir yani alınan bir örneklem üzerinden yapılan bir değerlendirmedir. İnfomal envanterler genellikle öğretim öncesi değerlendirme aracı olarak uygulanırlar.

İNFORMAL DEĞERLENDİRMENİN YAPILMASI VE YORUMLANMASI

Beceri Analizi:

Beceri analizi öğrencinin bir beceride bulunduğu yeri belirlemek için uygulanan yöntemdir. Bir beceri bir dizi becerinin ardışık sıralamasından oluşur. Beceri analizi doğrudan öğretimle ilgilidir. Öğretmen öğretmek kazandırmak istediği hedef davranışı küçük basamaklara ayırır ve bu basamaklara göre öğretimi gerçekleştirir. Beceri analizini kullanmak için öncelikle öğretmenin beceri basamaklarını belirlemesi gerekmektedir.

Beceriler üç şekilde analiz edilebilir. 1) Zamansal-basamak sıralaması (yüze kadar saymayı öğrenmeden önce 10 a kadar saymayı öğrenme) 2) Gelişimsel sıralama (iki basamaklı sayılarla toplamaya geçmeden önce, tek basamaklı sayılarla toplamayı öğrenme) 3) Güçlük düzeyi sıralaması (dakikaları öğrenmeden önce, saati öğrenme)

Probes:

Kolaylıkla uygulanan sınavlardır ve bunlar öğrencinin performansını müfredata dayalı olarak değerlendirir. Probes öğrencinin çalışmalarının zaman içindeki örnekleridir ve okuma, yazma ve matematikteki becerileri ölçmek üzere düzenlemiştir. Probes kapsamlı bir değerlendirme değildir. İlerleme için gereken becerilerin bir örneğidir ve değerlendirme öğrenilen becerileri tüm yönleriyle değerlendirmekten daha çok temel noktaları gözden geçirir.

Öğrenciye belirli bir beceriye ilişkin probes kağıdı verilir (verilen sözcük listesini yüksek sesle okumak) ve bir dakika içinde doldurması/ cevaplaması (yüksek sesle okuma) istenir. Öğretmen doğru olan ve olmayan tepkileri hesaplar, hata örüntüsünü belirler, verilen doğru tepkilerin zaman içindeki oranını (James 1 dakika içinde verilen sözcükleri %60 oranında doğru okur) ortaya koyar

Probes kolaylıkla uygulanabilen, haftanın iki günü eğitimsel hedeflerin başarılmasındaki ilerlemeyi izlemek için kullanılan değerlendirme aracıdır. İlerleme hızı kolaylıkla grafiklere dönüştürülebilir böylelikle de gereksinim duyulan uyarılama yapılabilir. Probes tarama, tanılama, yerleştirme, program düzenleme, öğretimin değerlendirmesi ve programın değerlendirmesi gibi çok önemli kararlarda kullanılabilir.

Response Journals or Learning Logs:

Öğrencilere ne öğrendikleri, nasıl öğrendikleri, neyi anlamadıkları, neden karıştırdıkları ve ne gibi bir yardıma gereksinim duydukları gibi başlıklarda kendi yaptıkları çalışmaların kaydını tutmalarını sağlar. Bu araç aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme deneyimlerini, başarılarını tanımlama, analiz etme ve değerlendirme fırsatı verir.

Think Aloud Technique:

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

Bu teknik öğrencilerin bir beceri üzerinde çalışırken geçtikleri basamakları ve bilişsel süreçleri sözel olarak açıklaması sürecidir. Bu öğrencinin bir matematik problemini nasıl çözdüğünü açıklaması, sosyal bilgiler için anahatlar oluşturması, uzun dönemli ödevleri planlaması ya da bir bilim deneyi yürütmesi durumu ile karşı karşıya kaldığında yapacaklarını sözel olarak açıklamasıdır. Bu teknik öğretmenlerin öğrencilerinin bir beceriyi nasıl edindiklerini anlamalarına yardım eder. Böylece öğrenme sürecinde beklenmeyen bir durum oluştuğunda içgörü geliştirip ortaya çıkan durumu önlemek için bir uyarılama yaparlar. Bu tekniği başarıyla uygulamak için öğretmenlerin 1) öğrenci performansını gözleyebilmeye 2) müfredat basamakları hakkında bilgiye 3) bilişsel stratejilere aşina olmaya ihtiyaçları vardır. Bu teknik aynı zamanda öğrencilere kendi yeteneklerini organize etme, analiz etme, bilgiyi işleme ve problem çözme becerisini kazandırır.

Bu teknik pek çok öğrenci için yenidir ve bu nedenle de öğretmenler öğrencilerine nasıl kullanacakları konusunda model olmalıdırlar. Aynı zamanda öğretmenler öğrencilere bazı sorular sorarak bu tekniği kullanma konusunda teşvik edici olmalıdır. Bu sorular “bu problemi nasıl çözdün?”, “şimdi ne yapıyorsun?”, “bir sonraki basamak ne?”, “bu sonucu nasıl buldun?”, “problemi çözmek için başka bir yol olduğunu düşünüyor musun?”, “problemi nasıl çözdüğünü bir sınıf arkadaşına açıklayabilir misin?” olabilir.

Questionnaires:

Ölçekler aileden, öğrencilerden ya da diğer uzmanlardan kontrol listelerinden ve dereceleme ölçeklerinden daha detaylı bilgi almak için kullanılır. Bu teknik yüz yüze görüşmelerde kullanılacağı gibi mektupla da kullanılabilir. Açık uçlu olarak hazırlanacağı gibi, çoktan seçmeli ya da boşluk doldurmalı olarak da hazırlanabilir.

Görüşme:

Öğrenci hakkında bilgileri paylaşmak için yüz yüze ve sözel olarak yapılan bilgi toplama yoludur. Genellikle görüşmeciler çocuk hakkındaki bilgileri, yaşantıları, gözlemleri öğrenmek için daha önceden hazırlamış oldukları soruları görüştükleri kişilere informal bir atmosferde yargılayıcı olmadan sorarlar. Görüşmeler aile ile, öğrencilerle, iş arkadaşları ve diğer uzmanlarla yapılabilir. Özellikle okur yazarlıkla ilgili problemler olduğunda, ya da yönergeler karmaşık olup soruların açıklanması gerektiğinde ve verilen cevaba göre daha fazla soru sormak gerektiğinde görüşmeler anket yoluyla bilgi toplamadan daha etkili olabilir.

Kontrol Listeleri:

Kontrol listeleri bir konu ya da becerideki düzeyi belirlemek gerektiğinde kullanılır.

Çalışma Örneği Analizi:

Çalışma örneği analizi öğrencilerin çalışmalarının niteliğini ve niceliğini özetleme sürecidir. Bu çalışmalar yazılı sınavlar, ev ödevleri, ödevler, laboratuvar çalışmaları, testler ve hatta sınıf tartışmalarının görsel ve işitsel kayıtları

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

olabilir. Bu tür analiz öğrencinin güçlük çektiği alana ilişkin düzenleme yapmak gerektiğinde kullanılır. Hata analizi öğrencinin her gün yaptığı ödevlere verdiği tepkilerin doğru ve yanlış sıklığını ve tipini belirlemek için kullanılır. Ayrıca öğretmen aynı zamanda öğrencinin yönergeleri izleme, soruları doğru olarak cevaplama, yeterli miktarda iş üretme, sıralı biçimde çalışma, organize olma, tahtadaki ya da kitaptakileri hızlı ve doğru biçimde kopyalama ve uygun kalem tutma becerilerine sahip olup olmadığına da odaklanabilir.

Hata Analizi:

Hata analizi tekniği öğretmenin öğrencinin yapmış olduğu çalışmalarda yaşadığı güçlüğü ortaya koymak için yapılan analizdir. Hata analizi dikkatsizlik ya da tesadüfi olarak ortaya çıkan ya da yetersiz öğretim sonucu oluşan hatalardan daha çok, genellikle kuralların ve kavramların uygun biçimde uygulanmaması sonucunda ortaya çıkan hatalarla ilgilendir. Hata analizinin önemli bir yanı bir yardım programı hazırlayabilmek için öğrencilerin yapmış olduğu temel yanlışları yine kendilerinin açıklamasıdır. Yüksek sesle düşünme yönteminde olduğu gibi.

Bireyin Kendisini Değerlendirmesi (Self Evaluation):

Bu teknik öğrencilere öğrenmelerini değerlendirme fırsatını verir ve bu teknikle öğrenci yaptığı işi kendisi değerlendirir, hangi alanda güçlü olduğunu ve hangi alanda yardıma ya da ödüllendirmeye gereksinim duyduğunu kendisi belirler. Bu teknik ayrıca öğrencilere belirlenen hedefleri başarmak için strateji ve amaç belirlemelerine yardımcı eder.

Akran Değerlendirmesi:

Akran değerlendirme bireyin kendisini değerlendirmesinden daha az tehdit edici olabilir. Bu teknik aynı zamanda öğretmenin diğer öğrencilerin düşüncelerine saygı duyduğunu göstermesi açısından ve yıkıcı eleştiri yerine yapıcı olmayı öğretmesi açısından da yararlı olarak görülmektedir. Aynı zamanda akran değerlendirme öğrencilere sınıf arkadaşlarına karşı içgörü geliştirmelerine yardımcı olur.

Gözlem:

Gözlem en objektif değerlendirme yöntemidir. Aynı zamanda öğrenci performansını değerlendirmede en yaygın olarak kullanılan tekniktir. Bir günlük süre içinde çok sayıda gözlem yapılabilir ancak öğretmen öncelikle hangi yöntemi kullanacağına karar vermelidir. Gözlem ister yapılandırılmamış ve doğal olsun ya da doğrudan ve yapılandırılmış olsun spesifik kodlama ve puanlama sistemini de içeren devam eden bir süreç olmalıdır.

Öğretmen öğrenci davranışını gözlerken iyi bir gözlemci olmalı ve yalnızca öğrencinin nasıl davrandığını değil, ne yaptığını, niye yaptığını ve ne zaman yaptığını da gözlemelidir.

ÖZEL EĞİTİM SÜRECİNE GİRİŞ (Spinelli'nin kitabından yapılan çeviri)

Değerlendirme özel eğitimde sınıflamanın, yerleştirmenin ve program oluşturmanın temel noktalarıdır. Standart testler uygunluğuna karar vermede kullanılan ana araçlardır. Yasal düzenlemeler, profesyonel organizasyonlar ve eğitim ile ilgili diğer kişiler öğrencilerin okulda karşılaştıkları ve öğretmenler tarafından gözlenen problemlerin çözümü için informal, performans temelli değerlendirmenin kullanılmasını şiddetle vurgular.

Öğretmenler bir öğrenci, öğrenme ya da davranış problemi gösterdiğinde ve bu davranışlardan şüphe yaşadıklarında nasıl davranacaklarını anlamalıdır. Onlar çocukları nasıl değerlendireceklerini, nasıl sınıflanacağını, ne tür bir düzenlemeye yerleştirileceğini ve nasıl bir program hazırlanacağını bilmelidirler.

DEĞERLENDİRME İÇİN KARAR

Değerlendirenin başlıca amacı etkili karar vermeyi sağlamak için bilgi toplamaktır. Eğitim sisteminde değerlendirme öğretmenlere, yöneticilere, psikologlara, ailelere ve öğrencilere en azından 5 çeşit kararı vermede yardım için kullanılır. Bu kararlar

- a) Tarama, b) sınıflama ve yerleştirme, c) öğrenci ilerlemesi d) öğretimin programlanması
- e) programın etkinliğinin değerlendirilmesi

Her bir karar ailenin ve okulun beklentileri ile çevresel koşulları kadar öğrencinin geçmiş yaşantısı, ilgisi ve yeteneklerine ilişkin çeşitli veri toplamayı gerektirir.

GÖNDERME ÖNCESİ SÜREÇ

Genel Tarama Süreci

Tarama kapsamlı bir değerlendirme sürecinin ilk basamağıdır. Tarama sürecinin amacı daha yoğun ya da ek bir değerlendirmeye gereksinim olup olmadığını belirlemek için veri toplamaktır. Öğrenci bireysel olarak bu sürece alınacağı gibi tüm sınıfta taramaya katılabilir. Taramada genellikle bazı formlar kullanılır. Bunlar daha çok standart tarama testleridir ve kısa olmalıdır.

Taramada kullanılan testler kısa, norma dayalı, ucuz, uygulaması standart olan, objektif olarak puanlanan gelişimin tüm alanlarına odaklanabilen geçerli ve güvenilir araçlar olmalıdır.

PROBLEMİN BELİRLENMESİ

Öğrenci problemleri öğrenci okula başlar başlamaz yada daha ilerleyen dönemlerinde ortaya çıkabilir.

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

Genellikle öğretmenler sınıf rutinlerine, ya da süreçlerine iyi uyum sağlayamayan, ödevlerini tamamlayamayan, sınavlarda düşük not alan ya da öğretmenleri ve arkadaşlarıyla geçinemeyen öğrencileri gözlerler. Akademik ya da davranışsal problemleri birkaç haftadan sonra da geçmezse öğretmenler tarama sürecine gereksinim duyarlar.

Öğretmenler ilk olarak öğrencinin ilerlemesini başlangıçta belirlenen ve endişe edilen alanlarda gözlerler. Öğrencilerin güçlü ve zayıf olduğu yönleri, sınıf çalışmalarını ve ev ödevlerini, öğrencinin kendi başına çalışma becerilerini, sınıfa uyumunu, öğrencinin ödevlerini yapmada gösterdiği ilerlemeyi, dikkatini, becerilerde kullandığı zamanı, çalışma hızını ayrıntıya dikkatini ve çalışma kalitesini gözden geçirerek karar verirler. Öğretmenler aynı zamanda öğrencinin fonksiyonda bulunma düzeyinin diğer sınıf arkadaşlarından anlamlı derecede farklı olup olmadığına da bakarlar. Geçmişte bir okul problemi olup olmadığına, bu problemin yoğunluğunun zaman içinde artıp artmadığına aynı zamanda problemin belirli bir durumda, düzenlemede, zamanda ve/veya belirli kişilerle artıp artmadığına belirlenmesi de önemlidir.

İnformal değerlendirme, öğretmen yapımı testleri, beceri envanterlerini, davranış kontrol listelerini, günlük gözlemleri v öğrenci görüşmelerini içerir. Bu değerlendirme ölçümleri, öğrencinin fonksiyonunun yaşına, bulunduğu sınıf normlarına göre belirlenir. Değerlendirme sırasında sınıfa uyumunu etkileyebilecek ve hangi tip eğitimsel materyallerin ya da yöntemlerin en fazla etkili olduğunu belirleyecek kişisel ve/veya çevresel faktörleri de belirlemek aynı şekilde önemlidir. Aynı zamanda akademik ve davranışsal tarama süreçleri, konuşma, görme ve işitme taramaları da gönderme öncesi süreçte gerçekleştirilmelidir.

OKUL ÖNCESİ TARAMA

Okul öncesi tarama 5 yaşından küçük risk durumundaki çocukları, daha fazla değerlendirmeye gereksinim duyan çocukları belirlemek için kullanılır. Pek çok okul çocuklar anasınıfına başladığında olası bir risk durumunu, öğrenme ya da uyum güçlüğü olup olmadığını belirlemek için tarama yapar. Genel okul öncesi değerlendirme bilişsel, uyumsal, dil/ konuşma, ince ve kaba motor, kendine yardım, davranışsal, görme ve işitme duyarlılığı değerlendirmelerini içerir.

Bu alanlarda güçlük belirlendiğinde öğretmen müdahale programını başlatmak durumundadır. Olası müdahale davranış kontrol sistemlerini, program ve test etme uyarlamalarını ve öğretim sürecine adaptasyonu içerir.

GÖNDERME İÇİN BİLGİ TOPLAMA

Akademik, davranışsal ya da sosyal-duygusal sorunlar yaşayan bir öğrenciyi okuldaki uzmana ayrıntılı değerlendirme sürecini başlatması için göndermeden önce öğretmenlerden gönderme öncesi müdahaleyi uygulaması ve rapor etmesi beklenir. Bu müdahale özellikle problemle başa çıkmak için yapılan düzenlemeleri ve stratejileri içerir. Bu düzenlemelerin

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu

Prof. Dr. Tevhide Kargın

ardından yapılan müdahaleye ilişkin raporlaştırma gerçekleştirilir. Raporlaştırma öğrencinin genel eğitim sınıfında uygulanan programın ve/veya davranış kontrolünün yeterli olmadığı bilgisini içermelidir. Gönderme öncesi süreçte raporlaştırmanın amacı şöyle belirlenebilir.

- a) Öğrencinin kapsamlı değerlendirmesinde göz önünde bulundurulması gereken konulara ilişkin veri sağlamak
- a) Sınıfta yaşanan sorunlar hakkında yeterli bilgi olmayan aileye bilgi sunmak ve bu bilgide öğretmenin yaşadığı kaygıları dile getirmek
- b) Uygulanan müdahalenin ne derecede başarılı olduğu ya da olmadığı hakkında bilgi sunmak. Bunun için öğrencinin günlük ilerlemesini gösteren ve aşağıdaki bilgileri içeren kayıt tutmak yararlı olacaktır.

- Öğrenci hakkında sahip olunan endişeler
- Problemin ne zaman (gün ve zaman), nerede (örn. Okuma saatinde sınıfta) ve problemin ortaya çıkmasına neden olan durum (örn. Küçük grup çalışması sırasında, işbirliği aktivitelerinde)'un yazılı açıklaması
- Yapılan uyarlamalar, kullanılan stratejiler ve problemi çözmek için uygulanan müdahaleler.
- Müdahale programının oluşturulmasına yardım eden, uygulayan ve/veya müdahale planını izleyen bireyler (örn. Okuldaki uzman personel, yardımcı öğretmen, aile, akran)
- Başarıyla uygulanan ve başarısız olan müdahaleler

GÖNDERME ÖNCESİ MÜDAHALE EKİBİ

Yasal bir dayanağı olmamakla birlikte pek çok okulda yapılan bir uygulamada öğrenciler ayrıntılı değerlendirme için gönderilmeden önce okul içinde okul müdürünün de üyesi olduğu bir ekip tarafından öğrencinin durumu gözden geçirilir. Bu ekibe müdürle birlikte sınıf öğretmeni, rehberlik uzmanı, çocuğun ailesi, daha deneyimli öğretmenler yada çocuğun güçlük çektiği alanla ilgili branş öğretmeni katılabilir. Bu ekibin iki temel amacı vardır.

1. Özel eğitim servislerine duyulan gereksinimi azaltmak ve öğrencinin genel eğitim sınıfında eğitilmesini sağlamak
2. Sınıf ortamında yaşanan akademik ya da davranış sorunlarını azaltmak

Müdahale ekibi içinde öğretmen yaşadığı sıkıntıları, çözmek için kullandığı yöntemleri açıkça ifade eder. Diğer öğretmenler öğretmene öneri getirebilirler ya da daha önce benzer yaşantıları olan bir öğretmen deneyimlerini paylaşabilir. Ekip sorunun çözümü için beyin fırtınası yapar. Öğretmene bazı önerilerde bulunur. Bu öneriler müdahale planında yazılı olarak belirtilir. Burada önemli olan okul içinde yaşanan soruna ilişkin öğretmeni yalnız bırakmamaktır.

İNFORMAL DEĞERLENDİRME

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

İnformal değerlendirme ne standardize testleri ne de norma dayalı testleri içerir. Bu gruptaki değerlendirme öğrencinin gerçek yaşamdaki becerilere ya da programdaki performansına dayalı informal ölçümleri içerir.

İnformal değerlendirmenin kapsamı öğrencinin doğal çevresidir (sınıf, bahçe ya da beden eğitimi salonu). Bu değerlendirme günlük rutin etkinlikler (işbirliğine dayalı grup etkinlikleri, öğrenme merkezi, büyük grup tartışmaları, oyun alanındaki sosyal etkileşim, kafeterya, yaratıcı drama etkinlikleri, resim ve müzik etkinlikleri) sırasında yapılır.

İnformal değerlendirme örnekleri açık uçlu soruları, yazılı yoklamaları, dosya tanılama sistemini içerir. Bu tarz bir değerlendirme öğrencinin güçlü ve ortaya çıkan gelişimi üzerine farklı içerikteki amaçlı öğrenme deneyimleri üzerine odaklanır. İnformal değerlendirme öğrencinin bilgisini gerçek yaşama ne derece uyguladığı üzerine odaklanır.

İnformal Değerlendirme için Kullanılabilecek Teknikler

- 1. Grup Etkinlikleri** öğrencileri bir plan geliştirme, planı uygulama ve sonuçları diğerleriyle tartışma gibi konularda birlikte çalışmayı gerektirir.
- 2. Logs and Journals**, beyin fırtınası yapma, sorular oluşturma yada bir problemi tartışma fırsatını verir.
- 3. Rutin Olmayan Problemler** yaratıcı problem çözme, kritik düşünmeyi sağlar.
- 4. Açık Uçlu Sorular**, öğrencinin beklenmeyen bir duruma ilişkin düşünceleri ve stratejileri uygulama yeteneğini ortaya çıkarır.
- 5. Öğrencilerin Oluşturduğu Sorular**, bu soruları öğrenciler diğer öğrencilerin ve öğretmenin yanıtlaması için oluştururlar.
- 6. Performans Görevleri**, öğrencinin gerçek yaşama ilişkin çözmesi gereken problemlerden oluşur.
- 7. Portfolios**, tüm gelişmeyi görmek için zaman içinde öğrencinin yaptığı çalışmalarını içerir.
- 8. Sunuları**, bireysel ya da grup halinde yapılan sunular düşünceleri açıklar ve diğerlerine bilgi verir.
- 9. Araştırma Projeleri**, öğrencinin sınıfta hazır olarak bulamayacağı bilgileri araştırmasını ve onları kendi fikirleri haline getirme performansını ortaya koyar.

İnformal Değerlendirme Modelleri

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

Performans- problem çözme, bir deneyi yürütme, bir beceriyi ya da kavramı öğretme

Ürün- sözlü/ yazılı raporlar, belirli bir kritere göre oluşturulmuş çözümler, grafikler ya da haritalar

Portfolio- öğrencinin zaman içinde oluşturmuş olduğu başarılarını, deneyimlerini gösteren kendi değerlendirmelerini de içeren ve bazıları öğrenci tarafından seçilen çalışmalarını içerir.

Kişisel İletişim- bireysel ya da ekip halinde yapılan görüşmeleri, öğretmenle yapılan konferansları, topumdaki bir birey olarak, bir aile üyesi olarak akran olarak kişisel iletişimi

Gözlem ve Anektot Kayıtları- öğrenme sürecinin doğrudan gözlenmesi, öğretmen tarafından toplanan verileri, kontrol listelerini, hata analizini, sürekli kayıtları, analiz stratejilerini içerir.

Performans Değerlendirmesine Öğrencilerin Katılımlarını Sağlama

Yolları

*Öğretime başlarken öğrencilerle beklediğiniz performansın kriterinin ne olduğunu paylaşın.

*Sınıf içinde ulaşmayı beklediğiniz ölçüde tüm öğrencilerin ulaşması için öğrencilerle işbirliği yapın.

*Ulaşmayı istediğiniz performansa ilişkin egzersizlere tüm öğrencileri katın.

*Önemli ilerlemeler gösteren öğrencilerle gösteremeyen öğrencilerden karma gruplar oluşturun.

*Sınıftaki ilerlemeleri değerlendirmek için kullandığınız kontrol listelerine, dereceleme ölçeklerine ve diğer kayıt yöntemlerine sınıftaki öğrencileri de katın.

*Öğrencilerin kendi performanslarını ve diğerlerinin performanslarını bireysel ve /veya grup etkinliklerinde değerlendirmelerini isteyin.

*Öğrencilerin belirli bir kritere göre zaman içinde kendi ilerlemelerini yazmasını sağlayın.

* Öğrencilerin kendileri için belirli hedefler oluşturmalarını ve bu hedeflere ulaşma derecelerini kendileri izlemesini sağlayın.

*Her bir öğrencinin zaman içinde gösterdiği ilerlemenin örneklerini toplayın bu örnekler dosya (portfolio) ya da video kaseti olabilir.

Eğer mümkünse öğrencinin önceki ve şimdiki performansını belirli bir dereceleme göre değerlendirmesini sağlayın.

*Öğrenci bir ölçüte göre kendi performansının ne olacağına ilişkin tahminde bulunsun ve daha sonra gerçek değerlendirmede tahmine ulaşıp ulaşılmadığı kontrol edin.

İNFORMAL DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Performans Değerlendirmesi gerçek yaşam içinde gerçek yaşama dayalı etkinliklerin uygulanması ile anlamlı ürünlerin yaşam içinde kullanılmasına dayanır. Kısacası performans değerlendirme kişinin yaptıklarının ve ettiklerinin değerlendirilmesidir. İnfomal değerlendirme öğrencinin gösterdiği, ürettiği, yaptığı, yarattığı, oluşturduğu, inşa ettiği, planladığı, çözdüğü, uyguladığı, gösterdiği, açıkladığı, sergilediği, ikna ettiği ya da inandırdığı şeyleri ölçme yöntemidir.

Ölçüt Bağımlı Değerlendirme:

Ölçüt bağımlı değerlendirme öğrencinin performansını diğer öğrencilerin performansı ile karşılaştırmak yerine bir dizi davranışsal amaca ulaşma derecesi ile karşılaştırır. Ölçüt bağımlı değerlendirme standardize edilebilir yada öğretmen yapımı olabilir (standardize olmaz).Öğretmen yapımı ölçüt bağımlı testler genellikle öğrencinin müfredatının ardışık sırasına dayanır. Bu tip değerlendirme doğrudan uygulanan programla ilişkilidir. Başarısız olunan herhangi bir madde öğrencinin eğitim programında yer alır.

Dinamik Değerlendirme:

Dinamik değerlendirme öğrencinin öğretim sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme tekniği test- öğretim- test tekniğidir ve öğrenme sürecindeki öğrencinin dikkati, öğretime duyarlılığı, etkili öğretimsel stratejilerin düzenlenmesine odaklanır. Bu yöntem akranları ve yetişkinler tarafından desteklenen öğrencinin en üst düzeyde öğrenmeyi gerçekleştireceğini ileri süren Vygotsky'nin öğrenme sürecine dayalıdır.

Bu modelin kullanımında öğrencinin belirlenen şimdiki performans düzeyi yalnızca amaç değildir. Dinamik değerlendirme öğrenci yeteneklerinin daha gerçekçi değerlendirilmesini sağlar çünkü bu değerlendirme öğrencilerin öğrenme ve dil potansiyelleri hakkında bilgi verir.

Müfredata Dayalı Değerlendirme:

Müfredata dayalı değerlendirme öğrencinin müfredat hedeflerine ulaşma derecesine göre değerlendirilmesidir. Ölçüt bağımlı değerlendirmeye çok benzerse de daha sık kullanılan bir değerlendirme yöntemidir.

Müfredata dayalı değerlendirmenin bazı avantajları bulunmaktadır. Bu tip değerlendirme öğretmene a) gönderme öncesi süreçte öğrencinin becerilerdeki düzeyini gösterir, b) becerilerin ardışık sırasında öğrencinin bulunduğu yere göre programın düzenlenmesini sağlar, c) hangi becerilerde ustalaştığını hangilerinde ilerde desteğe ihtiyaç duyduğunu belirlemeyi sağlar, d) öğrencinin BEP'i ile sınıf öğretimi arasında öğretmenin bir bağ kurmasını sağlar, e) öğrencinin ilerlemesini sürekli değerlendirmesini sağlar.

Dosya Değerlendirme:

Dosya değerlendirme öğrencinin çalışmalarının sürekli, amaçlı değerlendirilmesidir ve bu değerlendirme bir zaman süresi içinde öğrencinin çabalarının, başarılarının ve ilerlemesinin değerlendirilmesidir. Öğrencinin iletişim becerileri, kavramsal anlaması, yetenekleri, çalışma alışkanlıkları, problem çözme kapasitesi, yaratıcılığı, sabrı, motivasyonu ve tutumları hakkında bilgi verir.

Öğrencinin dosyası akademik çalışmaların yazılı örneklerini, ortaklaşa yapılan projeleri, okunan kitapların listesini, performans kayıtlarını, ilerleme gösterdiği işleri, yaratıcı sanat çalışmalarını, yazdığı yazıları, sunularının teyp ve video kasetlerini, öğretmenin anektot kayıtlarını ve davranışsal gözlemlerini içerir. Dosya değerlendirmeleri öğrenci merkezlidir çünkü seçilen içeriğe ilişkin kriteri öğrenci belirler, değerlendirir. Dosya değerlendirmesine göre değerlendirmede sorumluluk, öğrenci, öğretmen, aile, yönetici ve sıklıkla akranlar arasında paylaşılır.

Dosya değerlendirmesi tüm çocuklar için uygunsa da özellikle kültürel ve dil açısından yoksunluğu olan çocuklar için uygundur. Çünkü bu çocukların değerlendirilmesi çoğu zaman geleneksel test etme stratejileri ile gerçekleştirilememektedir. Dosya değerlendirme aynı zamanda öğretimin planlanmasında, ilerlemenin değerlendirilmesinde, BEP te başarılan hedeflerin kaydında ve güçlü olduğu ve gereksinim duyulan yönlerin belirlenmesi için değerlidir.

Dosya Değerlendirmenin Amaçları

- Öğrenci ilerlemesini değerlendirme ve izlemede ölçütü sağlar
- Program ve müfredatın etkililiğinin değerlendirmesinde ölçüt sağlar.
- Düzey oluşturma için ölçüt sağlar
- Öğrencinin güçlü ve zayıf olduğu yönleri ölçer (measure)
- Öğrencinin öğretimsel ihtiyaçlarını belirler
- Sınıfta öğretimin planlanmasını ve öğretimsel etkililiği artırmayı sağlar
- Öğrencinin etkililiğini teşvik eder
- Değerlendirme sürecine öğrencinin katılımını destekler.
- Kendi kendini değerlendirme stratejilerinde öğrenci gelişimini hızlandırır.
- Öğrenciyi performansını iyileştirme konusunda teşvik eder.
- Diğerleriyle kıyaslamak yerine kişisel gelişmeyi teşvik eder.
- Bireysel farklılıklara uyum sağlamayı mümkün kılar.
- Çalışma örneklerinin toplanmasını teşvik eder.
- Çok yönlü değerlendirmeyi sağlar

- Öğretmen, aile ve öğrenciler arasında işbirliği ve diyalogu teşvik eder.

Informal Envanterler:

Informal envanterler müfredatı temsil ettiği düşünülen bir kısmında tarama aracı olarak kullanılır. Bu değerlendirme kapsamlı ya da ayrıntılı bir değerlendirme olmaktan daha çok temsil edici değerlendirmedir yani alınan bir örneklem üzerinden yapılan bir değerlendirmedir. Informal envanterler genellikle öğretim öncesi değerlendirme aracı olarak uygulanırlar.

İNFORMAL DEĞERLENDİRMENİN YAPILMASI VE YORUMLANMASI

Beceri Analizi:

Beceri analizi öğrencinin bir beceride bulunduğu yeri belirlemek için uygulanan yöntemdir. Bir beceri bir dizi becerinin ardışık sıralamasından oluşur. Beceri analizi doğrudan öğretimle ilgilidir. Öğretmen öğretmek kazandırmak istediği hedef davranışı küçük basamaklara ayırır ve bu basamaklara göre öğretimi gerçekleştirir. Beceri analizini kullanmak için öncelikle öğretmenin beceri basamaklarını belirlemesi gerekmektedir.

Beceriler üç şekilde analiz edilebilir. 1) Zamansal-basamak sıralaması (yüze kadar saymayı öğrenmeden önce 10 a kadar saymayı öğrenme) 2) Gelişimsel sıralama (iki basamaklı sayılarla toplamaya geçmeden önce, tek basamaklı sayılarla toplamayı öğrenme) 3) Güçlük düzeyi sıralaması (dakikaları öğrenmeden önce, saati öğrenme)

Probes:

Kolaylıkla uygulanan sınavlardır ve bunlar öğrencinin performansını müfredata dayalı olarak değerlendirir. Probes öğrencinin çalışmalarının zaman içindeki örnekleridir ve okuma, yazma ve matematikteki becerileri ölçmek üzere düzenlemiştir. Probes kapsamlı bir değerlendirme değildir. İlerleme için gereken becerilerin bir örneğidir ve değerlendirme öğrenilen becerileri tüm yönleriyle değerlendirmekten daha çok temel noktaları gözden geçirir.

Öğrenciye belirli bir beceriye ilişkin probes kağıdı verilir (verilen sözcük listesini yüksek sesle okumak) ve bir dakika içinde doldurması/ cevaplama (yüksek sesle okuma) istenir. Öğretmen doğru olan ve olmayan tepkileri hesaplar, hata örüntüsünü belirler, verilen doğru tepkilerin zaman içindeki oranını (James 1 dakika içinde verilen sözcükleri %60 oranında doğru okur) ortaya koyar

Probes kolaylıkla uygulanabilen, haftanın iki günü eğitimsel hedeflerin başarılmasındaki ilerlemeyi izlemek için kullanılan değerlendirme aracıdır. İlerleme hızı kolaylıkla grafiklere dönüştürülebilir böylelikle de gereksinim duyulan uyarılama yapılabilir. Probes tarama, tanılama, yerleştirme, program

düzenleme, öğretimin değerlendirilmesi ve programın değerlendirilmesi gibi çok önemli kararlarda kullanılabilir.

Response Journals or Learning Logs:

Öğrencilere ne öğrendikleri, nasıl öğrendikleri, neyi anlamadıkları, neden karıştırdıkları ve ne gibi bir yardıma gereksinim duydukları gibi başlıklarda kendi yaptıkları çalışmaların kaydını tutmalarını sağlar. Bu araç aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme deneyimlerini, başarılarını tanımlama, analiz etme ve değerlendirme fırsatı verir.

Think Aloud Technique:

Bu teknik öğrencilerin bir beceri üzerinde çalışırken geçtikleri basamakları ve bilişsel süreçleri sözel olarak açıklaması sürecidir. Bu öğrencinin bir matematik problemini nasıl çözdüğünü açıklaması, sosyal bilgiler için anahatlar oluşturması, uzun dönemli ödevleri planlaması ya da bir bilim deneyi yürütmesi durumu ile karşı karşıya kaldığında yapacaklarını sözel olarak açıklamasıdır. Bu teknik öğretmenlerin öğrencilerinin bir beceriyi nasıl edindiklerini anlamalarına yardım eder. Böylece öğrenme sürecinde beklenmeyen bir durum oluştuğunda içgörü geliştirip ortaya çıkan durumu önlemek için bir uyarılama yaparlar. Bu tekniği başarıyla uygulamak için öğretmenlerin 1) öğrenci performansını gözleyebilmeye 2) müfredat basamakları hakkında bilgiye 3) bilişsel stratejilere aşina olmaya ihtiyaçları vardır. Bu teknik aynı zamanda öğrencilere kendi yeteneklerini organize etme, analiz etme, bilgiyi işleme ve problem çözme becerisini kazandırır.

Bu teknik pek çok öğrenci için yenidir ve bu nedenle de öğretmenler öğrencilerine nasıl kullanacakları konusunda model olmalıdırlar. Aynı zamanda öğretmenler öğrencilere bazı sorular sorarak bu tekniği kullanma konusunda teşvik edici olmalıdır. Bu sorular “bu problemi nasıl çözdün?”, “şimdi ne yapıyorsun?”, “bir sonraki basamak ne?”, “bu sonucu nasıl buldun?”, “problemi çözmek için başka bir yol olduğunu düşünüyor musun?”, “problemi nasıl çözdüğünü bir sınıf arkadaşına açıklayabilir misin?” olabilir.

Questionnaires:

Ölçekler aileden, öğrencilerden ya da diğer uzmanlardan kontrol listelerinden ve dereceleme ölçeklerinden daha detaylı bilgi almak için kullanılır. Bu teknik yüz yüze görüşmelerde kullanılacağı gibi mektupla da kullanılabilir. Açık uçlu olarak hazırlanacağı gibi, çoktan seçmeli ya da boşluk doldurmalı olarak da hazırlanabilir.

Görüşme:

Öğrenci hakkında bilgileri paylaşmak için yüz yüze ve sözel olarak yapılan bilgi toplama yoludur. Genellikle görüşmeciler çocuk hakkındaki bilgileri, yaşantıları, gözlemleri öğrenmek için daha önceden hazırlamış oldukları soruları görüştükleri kişilere informal bir atmosferde yargılayıcı olmadan sorarlar. Görüşmeler aile ile, öğrencilerle, iş arkadaşları ve diğer uzmanlarla yapılabilir. Özellikle okur yazarlıkla ilgili problemler olduğunda, ya da yönergeler karmaşık olup soruların açıklanması gerektiğinde ve verilen cevaba göre daha fazla

soru sormak gerektiğinde görüşmeler anket yoluyla bilgi toplamadan daha etkili olabilir.

Kontrol Listeleri:

Kontrol listeleri bir konu ya da becerideki düzeyi belirlemek gerektiğinde kullanılır.

Çalışma Örneği Analizi:

Çalışma örneği analizi öğrencilerin çalışmalarının niteliğini ve niceliğini özetleme sürecidir. Bu çalışmalar yazılı sınavlar, ev ödevleri, ödevler, laboratuvar çalışmaları, testler ve hatta sınıf tartışmalarının görsel ve işitsel kayıtları olabilir. Bu tür analiz öğrencinin güçlük çektiği alana ilişkin düzenleme yapmak gerektiğinde kullanılır. Hata analizi öğrencinin her gün yaptığı ödevlere verdiği tepkilerin doğru ve yanlış sıklığını ve tipini belirlemek için kullanılır. Ayrıca öğretmen aynı zamanda öğrencinin yönergeleri izleme, soruları doğru olarak cevaplama, yeterli miktarda iş üretme, sıralı biçimde çalışma, organize olma, tahtadaki ya da kitaptakileri hızlı ve doğru biçimde kopyalama ve uygun kalem tutma becerilerine sahip olup olmadığına da odaklanabilir.

Hata Analizi:

Hata analizi tekniği öğretmenin öğrencinin yapmış olduğu çalışmalarda yaşadığı güçlüğü ortaya koymak için yapılan analizdir. Hata analizi dikkatsizlik ya da tesadüfi olarak ortaya çıkan ya da yetersiz öğretim sonucu oluşan hatalardan daha çok, genellikle kuralların ve kavramların uygun biçimde uygulanmaması sonucunda ortaya çıkan hatalarla ilgilendirir. Hata analizinin önemli bir yanı bir yardım programı hazırlayabilmek için öğrencilerin yapmış olduğu temel yanlışları yine kendilerinin açıklamasıdır. Yüksek sesle düşünme yönteminde olduğu gibi.

Bireyin Kendisini Değerlendirmesi (Self Evaluation):

Bu teknik öğrencilere öğrenmelerini değerlendirme fırsatını verir ve bu teknikle öğrenci yaptığı işi kendisi değerlendirir, hangi alanda güçlü olduğunu ve hangi alanda yardıma ya da ödüllendirmeye gereksinim duyduğunu kendisi belirler. Bu teknik ayrıca öğrencilere belirlenen hedefleri başarmak için strateji ve amaç belirlemelerine yardım eder.

Akran Değerlendirmesi:

Akran değerlendirme bireyin kendisini değerlendirmesinden daha az tehdit edici olabilir. Bu teknik aynı zamanda öğretmenin diğer öğrencilerin düşüncelerine saygı duyduğunu göstermesi açısından ve yıkıcı eleştiri yerine yapıcı olmayı öğretmesi açısından da yararlı olarak görülmektedir. Aynı zamanda akran değerlendirme öğrencilere sınıf arkadaşlarına karşı içgörü geliştirmelerine yardımcı olur.

Gözlem:

Gözlem en objektif değerlendirme yöntemidir. Aynı zamanda öğrenci performansını değerlendirmede en yaygın olarak kullanılan tekniktir. Bir günlük süre içinde çok sayıda gözlem yapılabilir ancak öğretmen öncelikle hangi yöntemi kullanacağına karar vermelidir. Gözlem ister yapılandırılmamış ve doğal olsun ya da doğrudan ve yapılandırılmış olsun spesifik kodlama ve puanlama sistemini de içeren devam eden bir süreç olmalıdır.

Öğretmen öğrenci davranışını gözlerken iyi bir gözlemci olmalı ve yalnızca öğrencinin nasıl davrandığını değil, ne yaptığını, niye yaptığını ve ne zaman yaptığını da gözlemelidir.

SINIFTAKİ ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİ

Her sınıf kapısının ardında farklılıklar dünyası bulunmaktadır. Sınıftaki öğrenciler aile özellikleri ve içinde yaşadıkları çevre, geçirmiş oldukları eğitim yaşantıları, öğrenme özellikleri ve yetenekleri, duygusal ve davranışsal özellikleri açısından birbirlerinden farklıdırlar. Bazı öğrenciler sahip oldukları farklılıklar nedeniyle diğer arkadaşları tarafından izlenen programı izlemekte güçlük yaşarlar ve değişik derecelerde desteğe gereksinim duyarlar. Öğrencilerin akademik, davranışsal ve duygusal özellikleri onların sınıfa katılımlarında çoğu zaman engellere yol açmaktadır. Bu öğrencilerin büyük çoğunluğu genellikle bir okul döneminin ilk haftalarında hatta ilk günlerinde öğretmenleri tarafından fark edilirken, bir grup öğrenci de müfredatta belirlenen hedeflere ulaşmada yaşadığı güçlük nedeniyle öğretim yılının ilerleyen dönemlerinde yine öğretmenleri tarafından belirlenirler.

Geleneksel yaklaşımda sınıfta özel gereksinimli bir öğrenci olduğunda ya da bir öğrencinin çeşitli yönlerden diğer öğrencilerden farklı olduğu düşünüldüğünde sınıf öğretmenleri bu öğrenciyi en yakın "Rehberlik Araştırma Merkezi"ne göndermekteydi. Öğretmenler öğrenciyi rehberlik araştırma merkezine gönderirken genellikle öğrencinin bulunduğu sınıf için uygun olmadığını düşünürler ve daha uygun bir eğitim düzenlemesine yerleştirilmesi beklentisini taşırlardı. Rehberlik araştırma merkezine yönlendirilen öğrenci merkezde çalışan elemanlar ve yine merkezde bulunan formal

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu

Prof. Dr. Tevhide Kargın

değerlendirme araçları aracılığı ile değerlendirilirdi. Bu genellikle bir ya da iki kişi tarafından bir zeka testinin uygulanması ve aile ile görüşülmesi yoluyla yapılan değerlendirmedir ve çoğunlukla da bir günlük süre içinde yapılır. Bu değerlendirmenin sonucuna göre de çocuğun hangi okulda eğitim alacağına karar verilir.

• **YANLIŞ NEREDE?**

- Öncelikle böylesi bir değerlendirme, değerlendirmenin “farklılık” ilkesine aykırı düşmektedir. Bu ilkeye göre değerlendirme;
- Farklı zamanlarda,
- Farklı kişiler tarafından,
- Farklı değerlendirme araçları kullanılarak,
- Farklı kaynaklardan bilgi toplanılarak yapılmalıdır. Buna göre yukarıda ifade edilen yaklaşımda değerlendirme, tek bir zamanda, bir ya da iki kişi tarafından ve tek bir değerlendirme aracının uygulanması yoluyla yapılmakta olup, değerlendirmenin farklılık ilkesine sahip değildir. Değerlendirme bir ekip işidir ve farklı uzmanlık alanlarından bireylerin, öğrencinin gereksinimlerini belirleyerek eğitimine karar verme sürecidir. Bu süreç farklı alanlardan uzmanları bir araya getirmesi nedeniyle pahalı ve zaman alıcıdır. Ayrıca çoğu zaman da öğrencinin bir seri teste tabi tutulmasına ve sonunda da etiketlemeye yani tanı koymaya yol açan bir süreçtir.
- İkinci olarak şu anda asıl vurgulanmak istenen konu açısından bakıldığında ise gönderme işlemi sınıfa katılımı ve/veya müfredat hedeflerine ulaşmada güçlük yaşayan öğrenci için sınıf öğretmeni tarafından yapılmaktadır. Öğretmenin sınıftaki öğrencileri en iyi tanıyan kişi olduğu düşünülecek olursa böylesi bir süreci başlatması doğaldır ancak burada öncelikle gerçekleştirilmesi gereken iki temel nokta bulunmaktadır. Bunlar;
 - Öğretmen öğrenciyi göndermeden önce onun sınıfta eğitimini mümkün kılacak çeşitli yöntemleri- stratejileri kısacası müdahaleleri denemelidir
 - Öğretmen öğrenciyi değerlendirmesi için gönderirken en önemli bilgi kaynağı olan kendisinin öğrenci hakkında yaptığı gözlemleri, yaşadığı güçlükleri ve uyguladığı müdahaleleri rapor haline getirerek gönderme işlemi başlatmalıdır.
- Kısacası öğretmen öğrenciyi ayrıntılı değerlendirmeye göndermeden önce çeşitli müdahalelerin denendiği *gönderme öncesi süreci* uygulamalıdır.

• **NEDEN GÖNDERME ÖNCESİ SÜREÇ?**

- Öğrencinin yaşadığı güçlüğü ilişkin “rehberlik araştırma merkezleri” aracılığıyla başlatılan değerlendirme sürecinin aşağıdaki nedenlerden dolayı gönderme öncesi süreçten sonra başlatılması gerektiği savunulmaktadır.

3. Pek çok öğrencinin yaşadığı güçlük değerlendirmeye gerek kalmadan gönderme öncesinde uygulanan müdahalelerle

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu

Prof. Dr. Tevhide Kargın

ortadan kalkacak ve böylece de öğrenci etiketlenmenin olumsuz etkilerinden kurtulacaktır.

4. Pek çok özel gereksinimli öğrencinin eğitim gereksinimleri normal düzenleme içinde karşılanabilecek niteliktedir. Gönderme öncesi süreçle öğretmenler özel gereksinimli öğrenciyi sınıfa dahil etmek için daha fazla çaba harcayacak ve bu durumun bir sonucu olarak özel gereksinimli öğrencinin kendi akranlarıyla bir arada eğitim görme olanağı artmış olacaktır.
- Eğer öğretmenin tüm çabalarına rağmen öğrencinin yaşadığı güçlükler devam ediyorsa ve bu güçlükler nedeniyle de sınıfta yapılan etkinliklere katılım mümkün olmuyorsa bu durumda ayrıntılı değerlendirmenin yapılmasına gereksinim vardır.

GÖNDERME ÖNCESİ SÜREÇTE NELER YAPILMALIDIR?

Gönderme öncesi süreç, özel gereksinimli öğrenciyi ayrıntılı değerlendirmeye göndermeden önce eğitim gördüğü sınıfa dahil etmek için sınıf öğretmenin sınıf içinde aldığı bazı önlemlerle eğitimin gerçekleştirilmesi sürecidir. Bu süreç içinde sınıf öğretmeni, öğrenci hakkında bilgi toplayıp, öğrencinin güçlük çektiği alanları azaltmak için bir müdahale programı hazırlar. Başarılı bir müdahale programın hazırlanabilmesi öğrenci hakkında çok yönlü bilginin toplanması ile doğrudan ilgilidir. Bu bilgiler aşağıdaki alanları içermelidir:

4. Öğrencinin Tıbbi Özgeçmişi:

Çocuğun doğumdan başlayarak geçirdiği hastalıklar, kazalar ve travmalar ve bunları gidermede alınan önlemler, sürekli hastalığının olup olmadığı, ilaç kullanıp kullanmadığı gibi konularda öğretmen bilgi toplayabilir. Bu bilgiler öğretmenin sınıf içinde çocuğun eğitime katılımına ilişkin sağlıkla ilgili bir engeli olup olmadığını bilmesi açısından önemlidir. Örneğin sürekli bir orta kulak iltihabı durumu ile karşı karşıya kalan bir öğrencinin işitme performansı hastalık durumundan etkilenecek ve dolayısıyla da bu durum sınıf ortamında öğrencinin konuşmaları izlemesini özellikle gürültülü ortamlardaki konuşmaları izlemesini güçleştirecektir. Bir başka durumda ise düzenli ilaç kullanması gereken öğrencilerin öğretmen tarafından bilinmesi özellikle dikkat eksikliği/ hiperaktivite tanısı olan öğrencilerin sınıfa katılımını doğrudan etkileyecektir. Öğretmen bu durumda ilacın doktor tarafından önerilen dozlarda alınmasını okul ortamında izleyebilir.

5. Öğrencinin Ailesi Hakkında Bilgi:

Öğretmen öğrencinin sınıf içinde yaşadığı güçlüklerin ev ortamında da yaşanıp yaşanmadığını, eğer yaşanıyor ise ailenin çözüme ilişkin neler yaptığını, evde çocuğun eğitiminin ne kadar desteklendiğini aileden öğrenmelidir. Öğretmen aile ile yapacağı görüşme sonunda bazı ailelerin çocuklarının yaşadığı güçlükten haberdar olmadıklarını ve çocuklarının eğitimi konusunda neler yapmaları gerektiğini bilmediklerini görecektir. Öğretmenin aileyi tanıması, onları yönlendirmesi açısından önemlidir.

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

Öğretmen öğrencinin eğitiminin evde desteklenmesi için neler yapmaları gerektiği ailelere anlayabilecekleri biçimde açıklamalıdır. Öğretmenin aile işbirliğini artırması gelişme için kaçınılmazdır.

6. Öğrencinin Sınıf İçinde Yaşadığı Güçlüklerin Belirlenmesi

Öğretmenin öğrenciye yönelik bir müdahale programı hazırlayabilmesi için öncelikle öğrenciyi iyi tanıması, hangi alanlarda güçlük çektiğini bilmesi, yaşanan güçlüklerin nedenlerini anlaması gerekmektedir. Öğrenci problemleri öğrenci okula başlar başlamaz ya da daha ilerleyen dönemlerinde ortaya çıkabilir. Genellikle öğretmenler sınıf rutinlerine, ya da süreçlerine iyi uyum sağlayamayan, ödevlerini tamamlayamayan, sınavlarda düşük not alan ya da öğretmenleri ve arkadaşlarıyla geçinemeyen öğrencileri gözlerler. Akademik ya da davranışsal problemleri birkaç haftadan sonra da geçmezse bu durumda öğretmenin ortaya çıkan problemi çözümlenebilmesi için bir müdahale programı hazırlaması gerekmektedir. Bunun için öğrenci hakkında farklı alanlarda bilgi toplaması gerekmektedir.

Öğretmenler öncelikle öğrencinin davranışlarını tüm yönleriyle değerlendirmelidir. Öğrencinin güçlük çektiği alanlarla birlikte başarılı olduğu alanların belirlenmesine çalışılmalıdır. Diğer bir deyişle öğrencinin güçlü ve zayıf olduğu yönler birlikte belirlenmelidir. Böyle bir belirleme için öğrencinin,

- Sınıf çalışmalarını
- Ev ödevlerini,
- Kendi başına çalışma becerilerini,
- Sınıfa uyumunu,
- Ödevlerini yapmada gösterdiği ilerlemeyi,
- Dikkatini,
- Becerilerde kullandığı zamanı,
- Çalışma hızını,
- Ayrıntıya dikkatini ve çalışma kalitesini gözden geçirerek karar vermelidirler.

Öğretmenler aynı zamanda öğrencinin fonksiyonda bulunma düzeyinin diğer sınıf arkadaşlarından anlamlı derecede farklı olup olmadığına da bakarlar. Geçmişte bir okul problemi olup olmadığına, bu problemin yoğunluğunun zaman içinde artıp artmadığının aynı zamanda problemin belirli bir durumda, düzenlemede, zamanda ve/veya belirli kişilerle artıp artmadığının belirlenmesi de önemlidir.

Öğretmenin öğrencinin yaşadığı güçlüğü tüm yönleriyle tanımlayabilmesi gerekmektedir. Öğretmenin öğrenciyi “dikkati dağınık” ya da “okuma yazmada geri” gibi genel terimlerle tanımlaması hem öğrenci hakkında bilgi vermeyeceği gibi hem de öğretmene sorunu nasıl çözeceği konusunda da bilgi vermez. Öğretmen öğrencinin dikkatinin ne zaman, hangi koşullar altında, ne kadar sürdüğünü, alınan

önlemlerin neler olduğunu, bu önlemlere rağmen yaşanan yoğunluğun ne düzeyde olduğunu tanımlamalıdır. Bir diğer ifadeyle ise, okuma yazmada geri demek yerine okuma ve yazma becerilerinde öğrencinin hangi düzeyde olduğunu, neleri yapabildiğini, neleri yapamadığını, izlenen müfredat programının neresinde olduğunu belirlemelidir. Diğer bir deyişle okuma yazma becerilerinde öğrencinin bulunduğu noktayı belirlemelidir. Bu belirleme ile birlikte öğrencinin yaşadığı bu güçlüğü daha ayrıntılı tanımlayabilmek için uygun çevresel koşulları olup olmadığını, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi ile önceki öğrenmelerinin yaşanan durumu güçleştirip güçleştirmedini değerlendirmelidir.

Öğretmenin tüm belirlemeleri yapabilmesi, öğrenciyi ve yaşadığı güçlüğü tüm yönleriyle ortaya koyabilmesi için farklı değerlendirme tekniklerini kullanarak öğrenciyi değerlendirmesi gerekmektedir.

ÖĞRENCİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Değerlendirme öğrenci hakkında bilgi toplama süreci olarak tanımlanabilir. Değerlendirme genel olarak formal ve informal değerlendirme olarak ele alınmaktadır. Formal değerlendirme ya da norma dayalı değerlendirme öğrenciyi değerlendirirken bir norm grubu içinde diğer bir deyişle bu tür değerlendirmede kullanılan formal/ norma dayalı testler ile öğrencinin performansı yaş, cinsiyet vb. özellikler açısından benzer özelliklere sahip bir norm grubuyla karşılaştırılır öğrencinin grup içindeki yeri belirlenir. Bu tür değerlendirme daha çok sınıflama ve yerleştirme amacı ile yapılırken burada daha çok öğretmen tarafından ve çoğunlukla da sınıf ortamı içinde gerçekleştirilebilecek informal değerlendirme teknikleri açıklanacaktır.

İNFORMAL DEĞERLENDİRME

İnformel değerlendirme ne standardize testleri ne de norma dayalı testleri içerir. Bu gruptaki değerlendirme öğrencinin gerçek yaşamdaki becerilere ya da programdaki performansına dayalı informal ölçümleri içerir.

İnformel değerlendirmenin kapsamı öğrencinin doğal çevresidir (sınıf, bahçe ya da beden eğitimi salonu). Bu değerlendirme günlük rutin etkinlikler (işbirliğine dayalı grup etkinlikleri, öğrenme merkezi, büyük grup tartışmaları, oyun alanındaki sosyal etkileşim, kafeterya, yaratıcı drama etkinlikleri, resim ve müzik etkinlikleri) sırasında yapılır.

İnformel değerlendirme örnekleri açık uçlu soruları, yazılı yoklamaları, dosya tanımlama sistemini içerir. Bu tarz bir değerlendirme öğrencinin güçlü ve ortaya çıkan gelişimi üzerine farklı içerikteki amaçlı öğrenme deneyimleri üzerine odaklanır. İnformel değerlendirme öğrencinin bilgisini gerçek yaşama ne derece uyguladığı üzerine odaklanır.

İnformel değerlendirme öğrenciyi bir norm grubu ile karşılandırmaktan daha çok kendi içinde karşılandırmaya olanak veren bir

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

değerlendirmedir. Bu tür değerlendirmede öğrencinin farklı alanlarda neleri yapıp yapamadığı belirlenmeye çalışılır. Sınıf öğretmeni tarafından rahatlıkla uygulanabilecek olan informal değerlendirme teknikleri ile öğrencinin müfredatın neresinde olduğu da anlaşılır.

İnformal değerlendirme teknikleri özellikle öğretmenin gönderme öncesi süreçte öğrenciye yönelik bir müdahale programı hazırlayabilmesi için öğrenciyi tüm yönleriyle değerlendirmede kullanılır. Ayrıca değerlendirme sırasında öğrencinin sınıfa uyumunu etkileyebilecek ve hangi tip eğitimsel materyallerin ya da yöntemlerin en fazla etkili olduğunu belirleyecek kişisel ve/veya çevresel faktörleri de belirlemek aynı şekilde önemlidir. Aynı zamanda akademik ve davranışsal tarama süreçleri, konuşma, görme ve işitme taramaları da gönderme öncesi süreçte gerçekleştirilmelidir.

İNFORMAL DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Performans Değerlendirmesi gerçek yaşam içinde gerçek yaşama dayalı etkinliklerin uygulanması ile anlamlı ürünlerin yaşam içinde kullanılmasına dayanır. Kısacası performans değerlendirmesi kişinin yaptıklarının ve ettiklerinin değerlendirilmesidir. İnformal değerlendirme öğrencinin gösterdiği, ürettiği, yaptığı, yarattığı, oluşturduğu, inşa ettiği, planladığı, çözdüğü, uyguladığı, gösterdiği, açıkladığı, sergilediği, ikna ettiği ya da inandırdığı şeyleri ölçme yöntemidir.

Ölçüt Bağımlı Değerlendirme:

Ölçüt bağımlı değerlendirme öğrencinin performansını diğer öğrencilerin performansı ile karşılaştırmak yerine bir dizi davranışsal amaca ulaşma derecesi ile karşılaştırır. Ölçüt bağımlı değerlendirme standardize edilebilir yada öğretmen yapımı olabilir (standardize olmaz).Öğretmen yapımı ölçüt bağımlı testler genellikle öğrencinin müfredatının ardışık sırasına dayanır. Bu tip değerlendirme doğrudan uygulanan programla ilişkilidir. Başarısız olunan herhangi bir madde öğrencinin eğitim programında yer alır.

Dinamik Değerlendirme:

Dinamik değerlendirme öğrencinin öğretim sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme tekniği test- öğretim- test tekniğidir ve öğrenme sürecindeki öğrencinin dikkati, öğretime duyarlılığı, etkili öğretimsel stratejilerin düzenlenmesine odaklanır. Bu yöntem akranları ve yetişkinler tarafından desteklenen öğrencinin en üst düzeyde öğrenmeyi gerçekleştireceğini ileri süren Vygotsky'nin öğrenme sürecine dayalıdır.

Bu modelin kullanımında öğrencinin belirlenen şimdiki performans düzeyi yalnızca amaç değildir. Dinamik değerlendirme öğrenci yeteneklerinin daha gerçekçi değerlendirilmesini sağlar çünkü bu değerlendirme öğrencilerin öğrenme ve dil potansiyelleri hakkında bilgi verir.

Müfredata Dayalı Değerlendirme:

Müfredata dayalı değerlendirme öğrencinin müfredat hedeflerine ulaşma derecesine göre değerlendirilmesidir. Ölçüt bağımlı değerlendirmeye çok benzerse de daha sık kullanılan bir değerlendirme yöntemidir.

Müfredata dayalı değerlendirmenin bazı avantajları bulunmaktadır. Bu tip değerlendirme öğretmene a) gönderme öncesi süreçte öğrencinin becerilerdeki düzeyini gösterir, b) becerilerin ardışık sırasında öğrencinin bulunduğu yere göre programın düzenlenmesini sağlar, c) hangi becerilerde ustalaştığını hangilerinde ilerde desteğe ihtiyaç duyduğunu belirlemeyi sağlar, d) öğrencinin BEP'i ile sınıf öğretimi arasında öğretmenin bir bağ kurmasını sağlar, e) öğrencinin ilerlemesini sürekli değerlendirmesini sağlar.

Dosya Değerlendirme:

Dosya değerlendirme öğrencinin çalışmalarının sürekli, amaçlı değerlendirilmesidir ve bu değerlendirme bir zaman süresi içinde öğrencinin çabalarının, başarılarının ve ilerlemesinin değerlendirilmesidir. Öğrencinin iletişim becerileri, kavramsal anlaması, yetenekleri, çalışma alışkanlıkları, problem çözme kapasitesi, yaratıcılığı, sabrı, motivasyonu ve tutumları hakkında bilgi verir.

Öğrencinin dosyası akademik çalışmaların yazılı örneklerini, ortaklaşa yapılan projeleri, okunan kitapların listesini, performans kayıtlarını, ilerleme gösterdiği işleri, yaratıcı sanat çalışmalarını, yazdığı yazıları, sunularının teyp ve video kasetlerini, öğretmenin anektot kayıtlarını ve davranışsal gözlemlerini içerir. Dosya değerlendirmeleri öğrenci merkezlidir çünkü seçilen içeriğe ilişkin kriteri öğrenci belirler, değerlendirir. Dosya değerlendirmesine göre değerlendirmede sorumluluk, öğrenci, öğretmen, aile, yönetici ve sıklıkla akranlar arasında paylaşılır.

Dosya değerlendirmesi tüm çocuklar için uygunsuz da özellikle kültürel ve dil açısından yoksunluğu olan çocuklar için uygundur. Çünkü bu çocukların değerlendirilmesi çoğu zaman geleneksel test etme stratejileri ile gerçekleştirilememektedir. Dosya değerlendirme aynı zamanda öğretimin planlanmasında, ilerlemenin değerlendirilmesinde, BEP te başarılan hedeflerin kaydında ve güçlü olduğu ve gereksinim duyulan yönlerin belirlenmesi için değerlidir.

Dosya Değerlendirmenin Amaçları

- Öğrenci ilerlemesini değerlendirme ve izlemede ölçütü sağlar
- Program ve müfredatın etkililiğinin değerlendirmesinde ölçüt sağlar.
- Düzey oluşturma için ölçüt sağlar
- Öğrencinin güçlü ve zayıf olduğu yönleri ölçer (measure)
- Öğrencinin öğretimsel ihtiyaçlarını belirler
- Sınıfta öğretimin planlanmasını ve öğretimsel etkililiği artırmayı sağlar
- Öğrencinin etkililiğini teşvik eder
- Değerlendirme sürecine öğrencinin katılımını destekler.
- Kendi kendini değerlendirme stratejilerinde öğrenci gelişimini hızlandırır.
- Öğrenciyi performansını iyileştirme konusunda teşvik eder.
- Diğerleriyle kıyaslamak yerine kişisel gelişmeyi teşvik eder.

- Bireysel farklılıklara uyum sağlamayı mümkün kılar.
- Çalışma örneklerinin toplanmasını teşvik eder.
- Çok yönlü değerlendirmeyi sağlar
- Öğretmen, aile ve öğrenciler arasında işbirliği ve diyalogu teşvik eder.

informal Envanterler:

Informal envanterler müfredatı temsil ettiği düşünülen bir kısımda tarama aracı olarak kullanılır. Bu değerlendirme kapsamlı ya da ayrıntılı bir değerlendirme olmaktan daha çok temsil edici değerlendirmedir yani alınan bir örneklem üzerinden yapılan bir değerlendirmedir. Informal envanterler genellikle öğretim öncesi değerlendirme aracı olarak uygulanırlar.

İNFORMAL DEĞERLENDİRMENİN YAPILMASI VE YORUMLANMASI

Beceri Analizi:

Beceri analizi öğrencinin bir beceride bulunduğu yeri belirlemek için uygulanan yöntemdir. Bir beceri bir dizi becerinin ardışık sıralamasından oluşur. Beceri analizi doğrudan öğretimle ilgilidir. Öğretmen öğretmek kazandırmak istediği hedef davranışı küçük basamaklara ayırır ve bu basamaklara göre öğretimi gerçekleştirir. Beceri analizini kullanmak için öncelikle öğretmenin beceri basamaklarını belirlemesi gerekmektedir.

Beceriler üç şekilde analiz edilebilir. 1) Zamansal-basamak sıralaması (yüze kadar saymayı öğrenmeden önce 10 a kadar saymayı öğrenme) 2) Gelişimsel sıralama (iki basamaklı sayılarla toplamaya geçmeden önce, tek basamaklı sayılarla toplamayı öğrenme) 3) Güçlük düzeyi sıralaması (dakikaları öğrenmeden önce, saati öğrenme)

Probes:

Kolaylıkla uygulanan sınavlardır ve bunlar öğrencinin performansını müfredata dayalı olarak değerlendirir. Probes öğrencinin çalışmalarının zaman içindeki örnekleridir ve okuma, yazma ve matematikteki becerileri ölçmek üzere düzenlemiştir. Probes kapsamlı bir değerlendirme değildir. İlerleme için gereken becerilerin bir örneğidir ve değerlendirme öğrenilen becerileri tüm yönleriyle değerlendirmekten daha çok temel noktaları gözden geçirir.

Öğrenciye belirli bir beceriye ilişkin probes kağıdı verilir (verilen sözcük listesini yüksek sesle okumak) ve bir dakika içinde doldurması/ cevaplama (yüksek sesle okuma) istenir. Öğretmen doğru olan ve olmayan tepkileri hesaplar, hata örüntüsünü belirler, verilen doğru tepkilerin zaman içindeki oranını (James 1 dakika içinde verilen sözcükleri %60 oranında doğru okur) ortaya koyar

Probes kolaylıkla uygulanabilen, haftanın iki günü eğitimsel hedeflerin başarılmasındaki ilerlemeyi izlemek için kullanılan değerlendirme aracıdır. İlerleme hızı kolaylıkla grafiklere dönüştürülebilir böylelikle de gereksinim duyulan uyarılama yapılabilir. Probes tarama, tanılama, yerleştirme, program düzenleme, öğretimin değerlendirmesi ve programın değerlendirmesi gibi çok önemli kararlarda kullanılabilir.

Response Journals or Learning Logs:

Öğrencilere ne öğrendikleri, nasıl öğrendikleri, neyi anlamadıkları, neden karıştırdıkları ve ne gibi bir yardıma gereksinim duydukları gibi başlıklarda kendi yaptıkları çalışmaların kaydını tutmalarını sağlar. Bu araç aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme deneyimlerini, başarılarını tanımlama, analiz etme ve değerlendirme fırsatı verir.

Think Aloud Technique:

Bu teknik öğrencilerin bir beceri üzerinde çalışırken geçtikleri basamakları ve bilişsel süreçleri sözel olarak açıklaması sürecidir. Bu öğrencinin bir matematik problemini nasıl çözdüğünü açıklaması, sosyal bilgiler için anahatlar oluşturması, uzun dönemli ödevleri planlaması ya da bir bilim deneyi yürütmesi durumu ile karşı karşıya kaldığında yapacaklarını sözel olarak açıklamasıdır. Bu teknik öğretmenlerin öğrencilerinin bir beceriyi nasıl edindiklerini anlamalarına yardım eder. Böylece öğrenme sürecinde beklenmeyen bir durum oluştuğunda içgörü geliştirip ortaya çıkan durumu önlemek için bir uyarılama yaparlar. Bu tekniği başarıyla uygulamak için öğretmenlerin 1) öğrenci performansını gözleyebilmeye 2) müfredat basamakları hakkında bilgiye 3) bilişsel stratejilere aşina olmaya ihtiyaçları vardır. Bu teknik aynı zamanda öğrencilere kendi yeteneklerini organize etme, analiz etme, bilgiyi işleme ve problem çözme becerisini kazandırır.

Bu teknik pek çok öğrenci için yenidir ve bu nedenle de öğretmenler öğrencilerine nasıl kullanacakları konusunda model olmalıdırlar. Aynı zamanda öğretmenler öğrencilere bazı sorular sorarak bu tekniği kullanma konusunda teşvik edici olmalıdır. Bu sorular “bu problemi nasıl çözdün?”, “şimdi ne yapıyorsun?”, “bir sonraki basamak ne?”, “bu sonucu nasıl buldun?”, “problemi çözmek için başka bir yol olduğunu düşünüyor musun?”, “problemi nasıl çözdüğünü bir sınıf arkadaşına açıklayabilir misin?” olabilir.

Questionnaires:

Ölçekler aileden, öğrencilerden ya da diğer uzmanlardan kontrol listelerinden ve dereceleme ölçeklerinden daha detaylı bilgi almak için kullanılır. Bu teknik yüz yüze görüşmelerde kullanılacağı gibi mektupla da kullanılabilir. Açık uçlu olarak hazırlanacağı gibi, çoktan seçmeli ya da boşluk doldurmalı olarak da hazırlanabilir.

Görüşme:

Öğrenci hakkında bilgileri paylaşmak için yüz yüze ve sözel olarak yapılan bilgi toplama yoludur. Genellikle görüşmeciler çocuk hakkındaki bilgileri, yaşantıları, gözlemleri öğrenmek için daha önceden hazırlamış oldukları soruları görüştükleri kişilere informal bir atmosferde yargılayıcı olmadan sorarlar. Görüşmeler aile ile, öğrencilerle, iş arkadaşları ve diğer uzmanlarla yapılabilir. Özellikle okur yazarlıkla ilgili problemler olduğunda, ya da yönergeler karmaşık olup soruların açıklanması gerektiğinde ve verilen cevaba göre daha fazla soru sormak gerektiğinde görüşmeler anket yoluyla bilgi toplamadan daha etkili olabilir.

Kontrol Listeleri:

Kontrol listeleri bir konu ya da becerideki düzeyi belirlemek gerektiğinde kullanılır.

Çalışma Örneği Analizi:

Çalışma örneği analizi öğrencilerin çalışmalarının niteliğini ve niceliğini özetleme sürecidir. Bu çalışmalar yazılı sınavlar, ev ödevleri, ödevler, laboratuvar çalışmaları, testler ve hatta sınıf tartışmalarının görsel ve işitsel kayıtları olabilir. Bu tür analiz öğrencinin güçlük çektiği alana ilişkin düzenleme yapmak gerektiğinde kullanılır. Hata analizi öğrencinin her gün yaptığı ödevlere verdiği tepkilerin doğru ve yanlış sıklığını ve tipini belirlemek için kullanılır. Ayrıca öğretmen aynı zamanda öğrencinin yönergeleri izleme, soruları doğru olarak cevaplama, yeterli miktarda iş üretme, sıralı biçimde çalışma, organize olma, tahtadaki ya da kitaptakileri hızlı ve doğru biçimde kopyalama ve uygun kalem tutma becerilerine sahip olup olmadığına da odaklanabilir.

Hata Analizi:

Hata analizi tekniği öğretmenin öğrencinin yapmış olduğu çalışmalarda yaşadığı güçlüğü ortaya koymak için yapılan analizdir. Hata analizi dikkatsizlik ya da tesadüfi olarak ortaya çıkan ya da yetersiz öğretim sonucu oluşan hatalardan daha çok, genellikle kuralların ve kavramların uygun biçimde uygulanmaması sonucunda ortaya çıkan hatalarla ilgilendirir. Hata analizinin önemli bir yanı bir yardım programı hazırlayabilmek için öğrencilerin yapmış olduğu temel yanlışları yine kendilerinin açıklamasıdır. Yüksek sesle düşünme yönteminde olduğu gibi.

Bireyin Kendisini Değerlendirmesi (Self Evaluation):

Bu teknik öğrencilere öğrenmelerini değerlendirme fırsatını verir ve bu teknikle öğrenci yaptığı işi kendisi değerlendirir, hangi alanda güçlü olduğunu ve hangi alanda yardıma ya da ödüllendirmeye gereksinim duyduğunu kendisi belirler. Bu teknik ayrıca öğrencilere belirlenen hedefleri başarmak için strateji ve amaç belirlemelerine yardımcı eder.

Akran Değerlendirmesi:

Akran değerlendirme bireyin kendisini değerlendirmesinden daha az tehdit edici olabilir. Bu teknik aynı zamanda öğretmenin diğer öğrencilerin düşüncelerine saygı duyduğunu göstermesi açısından ve yıkıcı eleştiri yerine yapıcı olmayı öğretmesi açısından da yararlı olarak görülmektedir. Aynı zamanda akran değerlendirme öğrencilere sınıf arkadaşlarına karşı içgörü geliştirmelerine yardımcı olur.

Gözlem:

Gözlem en objektif değerlendirme yöntemidir. Aynı zamanda öğrenci performansını değerlendirmede en yaygın olarak kullanılan tekniktir. Bir günlük süre içinde çok sayıda gözlem yapılabilir ancak öğretmen öncelikle

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu

Prof. Dr. Tevhide Kargın

hangi yöntemi kullanacağına karar vermelidir. Gözlem ister yapılandırılmamış ve doğal olsun ya da doğrudan ve yapılandırılmış olsun spesifik kodlama ve puanlama sistemini de içeren devam eden bir süreç olmalıdır.

Öğretmen öğrenci davranışını gözlerken iyi bir gözlemci olmalı ve yalnızca öğrencinin nasıl davrandığını değil, ne yaptığını, niye yaptığını ve ne zaman yaptığını da gözlemelidir.

ÖZEL EĞİTİM SÜRECİNE GİRİŞ (Spinelli'nin kitabından yapılan çeviri)

Değerlendirme özel eğitimde sınıflamanın, yerleştirmenin ve program oluşturmanın temel noktalarıdır. Standart testler uygunluğuna karar vermede kullanılan ana araçlardır. Yasal düzenlemeler, profesyonel organizasyonlar ve eğitim ile ilgili diğer kişiler öğrencilerin okulda karşılaştıkları ve öğretmenler tarafından gözlenen problemlerin çözümü için informal, performans temelli değerlendirmenin kullanılmasını şiddetle vurgular.

Öğretmenler bir öğrenci, öğrenme ya da davranış problemi gösterdiğinde ve bu davranışlardan şüphe yaşadıklarında nasıl davranacaklarını anlamalıdır. Onlar çocukları nasıl değerlendireceklerini, nasıl sınıflanacağını, ne tür bir düzenlemeye yerleştirileceğini ve nasıl bir program hazırlanacağını bilmelidirler.

DEĞERLENDİRME İÇİN KARAR

Değerlendirenin başlıca amacı etkili karar vermeyi sağlamak için bilgi toplamaktır. Eğitim sisteminde değerlendirme öğretmenlere, yöneticilere, psikologlara, ailelere ve öğrencilere en azından 5 çeşit kararı vermede yardım için kullanılır. Bu kararlar

- b) Tarama, b) sınıflama ve yerleştirme, c) öğrenci ilerlemesi d) öğretimin programlanması
- e) programın etkinliğinin değerlendirilmesi

Her bir karar ailenin ve okulun beklentileri ile çevresel koşulları kadar öğrencinin geçmiş yaşantısı, ilgisi ve yeteneklerine ilişkin çeşitli veri toplamayı gerektirir.

GÖNDERME ÖNCESİ SÜREÇ

Genel Tarama Süreci

Tarama kapsamlı bir değerlendirme sürecinin ilk basamağıdır. Tarama sürecinin amacı daha yoğun ya da ek bir değerlendirmeye gereksinim olup olmadığını belirlemek için veri toplamaktır. Öğrenci bireysel olarak bu sürece

alınacağı gibi tüm sınıfta taramaya katılabilir. Taramada genellikle bazı formlar kullanılır. Bunlar daha çok standart tarama testleridir ve kısa olmalıdır.

Taramada kullanılan testler kısa, norma dayalı, ucuz, uygulaması standart olan, objektif olarak puanlanan gelişimin tüm alanlarına odaklanabilen geçerli ve güvenilir araçlar olmalıdır.

PROBLEMİN BELİRLENMESİ

Öğrenci problemleri öğrenci okula başlar başlamaz yada daha ilerleyen dönemlerinde ortaya çıkabilir.

Genellikle öğretmenler sınıf rutinlerine, ya da süreçlerine iyi uyum sağlayamayan, ödevlerini tamamlayamayan, sınavlarda düşük not alan ya da öğretmenleri ve arkadaşlarıyla geçinemeyen öğrencileri gözlerler. Akademik ya da davranışsal problemleri birkaç haftadan sonra da geçmezse öğretmenler tarama sürecine gereksinim duyarlar.

İnformal değerlendirme, öğretmen yapımı testleri, beceri envanterlerini, davranış kontrol listelerini, günlük gözlemleri v öğrenci görüşmelerini içerir. Bu değerlendirme ölçümleri, öğrencinin fonksiyonunun yaşına, bulunduğu sınıf normlarına göre belirlenir. Değerlendirme sırasında sınıfa uyumunu etkileyebilecek ve hangi tip eğitimsel materyallerin ya da yöntemlerin en fazla etkili olduğunu belirleyecek kişisel ve/veya çevresel faktörleri de belirlemek aynı şekilde önemlidir. Aynı zamanda akademik ve davranışsal tarama süreçleri, konuşma, görme ve işitme taramaları da gönderme öncesi süreçte gerçekleştirilmelidir.

OKUL ÖNCESİ TARAMA

Okul öncesi tarama 5 yaşından küçük risk durumundaki çocukları, daha fazla değerlendirmeye gereksinim duyan çocukları belirlemek için kullanılır. Pek çok okul çocuklar anasınıfına başladığında olası bir risk durumunu, öğrenme ya da uyum güçlüğü olup olmadığını belirlemek için tarama yapar. Genel okul öncesi değerlendirme bilişsel, uyumsal, dil/ konuşma, ince ve kaba motor, kendine yardım, davranışsal, görme ve işitme duyarlılığı değerlendirmelerini içerir.

Bu alanlarda güçlük belirlendiğinde öğretmen müdahale programını başlatmak durumundadır. Olası müdahale davranış kontrol sistemlerini, program ve test etme uyarlamalarını ve öğretim sürecine adaptasyonu içerir.

GÖNDERME İÇİN BİLGİ TOPLAMA

Akademik, davranışsal ya da sosyal-duygusal sorunlar yaşayan bir öğrenciyi okuldaki uzmana ayrıntılı değerlendirme sürecini başlatması için göndermeden önce öğretmenlerden gönderme öncesi müdahaleyi uygulaması ve rapor etmesi beklenir. Bu müdahale özellikle problemle başa çıkmak için yapılan düzenlemeleri ve stratejileri içerir. Bu düzenlemelerin ardından yapılan müdahaleye ilişkin raporlaştırma gerçekleştirilir.

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu

Prof. Dr. Tevhide Kargın

Raporlaştırma öğrencinin genel eğitim sınıfında uygulanan programın ve/veya davranış kontrolünün yeterli olmadığı bilgisini içermelidir. Gönderme öncesi süreçte raporlaştırmanın amacı şöyle belirlenebilir.

- a) Öğrencinin kapsamlı değerlendirmesinde göz önünde bulundurulması gereken konulara ilişkin veri sağlamak
- c) Sınıfta yaşanan sorunlar hakkında yeterli bilgi olmayan aileye bilgi sunmak ve bu bilgide öğretmenin yaşadığı kaygıları dile getirmek
- d) Uygulanan müdahalenin ne derecede başarılı olduğu ya da olmadığı hakkında bilgi sunmak. Bunun için öğrencinin günlük ilerlemesini gösteren ve aşağıdaki bilgileri içeren kayıt tutmak yararlı olacaktır.

- Öğrenci hakkında sahip olunan endişeler
- Problemin ne zaman (gün ve zaman), nerede (örn. Okuma saatinde sınıfta) ve problemin ortaya çıkmasına neden olan durum (örn. Küçük grup çalışması sırasında, işbirliği aktivitelerinde)'un yazılı açıklaması
- Yapılan uyarlamalar, kullanılan stratejiler ve problemi çözmek için uygulanan müdahaleler.
- Müdahale programının oluşturulmasına yardım eden, uygulayan ve/veya müdahale planını izleyen bireyler (örn. Okuldaki uzman personel, yardımcı öğretmen, aile, akran)
- Başarıyla uygulanan ve başarısız olan müdahaleler

GÖNDERME ÖNCESİ MÜDAHALE EKİBİ

Yasal bir dayanağı olmamakla birlikte pek çok okulda yapılan bir uygulamada öğrenciler ayrıntılı değerlendirme için gönderilmeden önce okul içinde okul müdürünün de üyesi olduğu bir ekip tarafından öğrencinin durumu gözden geçirilir. Bu ekibe müdürle birlikte sınıf öğretmeni, rehberlik uzmanı, çocuğun ailesi, daha deneyimli öğretmenler yada çocuğun güçlük çektiği alanla ilgili branş öğretmeni katılabilir. Bu ekibin iki temel amacı vardır.

1. Özel eğitim servislerine duyulan gereksinimi azaltmak ve öğrencinin genel eğitim sınıfında eğitimini sağlamak
2. Sınıf ortamında yaşanan akademik ya da davranış sorunlarını azaltmak

Müdahale ekibi içinde öğretmen yaşadığı sıkıntıları, çözmek için kullandığı yöntemleri açıkça ifade eder. Diğer öğretmenler öğretmene öneri getirebilirler ya da daha önce benzer yaşantıları olan bir öğretmen deneyimlerini paylaşabilir. Ekip sorunun çözümü için beyin fırtınası yapar. Öğretmene bazı önerilerde bulunur. Bu öneriler müdahale planında yazılı olarak belirtilir. Burada önemli olan okul içinde yaşanan soruna ilişkin öğretmeni yalnız bırakmamaktır.

İNFORMAL DEĞERLENDİRME

İnformal değerlendirme ne standardize testleri ne de norma dayalı testleri içerir. Bu gruptaki değerlendirme öğrencinin gerçek yaşamdaki becerilere ya da programdaki performansına dayalı informal ölçümleri içerir.

İnformal değerlendirmenin kapsamı öğrencinin doğal çevresidir (sınıf, bahçe ya da beden eğitimi salonu). Bu değerlendirme günlük rutin etkinlikler (işbirliğine dayalı grup etkinlikleri, öğrenme merkezi, büyük grup tartışmaları, oyun alanındaki sosyal etkileşim, kafeterya, yaratıcı drama etkinlikleri, resim ve müzik etkinlikleri) sırasında yapılır.

İnformal değerlendirme örnekleri açık uçlu soruları, yazılı yoklamaları, dosya tanılama sistemini içerir. Bu tarz bir değerlendirme öğrencinin güçlü ve ortaya çıkan gelişimi üzerine farklı içerikteki amaçlı öğrenme deneyimleri üzerine odaklanır. İnformal değerlendirme öğrencinin bilgisini gerçek yaşama ne derece uyguladığı üzerine odaklanır.

İnformal Değerlendirme için Kullanılabilecek Teknikler

- 10. Grup Etkinlikleri** öğrencileri bir plan geliştirme, planı uygulama ve sonuçları diğerleriyle tartışma gibi konularda birlikte çalışmayı gerektirir.
- 11. Logs and Journals**, beyin fırtınası yapma, sorular oluşturma yada bir problemi tartışma fırsatını verir.
- 12. Rutin Olmayan Problemler** yaratıcı problem çözme, kritik düşünmeyi sağlar.
- 13. Açık Uçlu Sorular**, öğrencinin beklenmeyen bir duruma ilişkin düşünceleri ve stratejileri uygulama yeteneğini ortaya çıkarır.
- 14. Öğrencilerin Oluşturduğu Sorular**, bu soruları öğrenciler diğer öğrencilerin ve öğretmenin yanıtlaması için oluştururlar.
- 15. Performans Görevleri**, öğrencinin gerçek yaşama ilişkin çözmesi gereken problemlerden oluşur.
- 16. Portfolios**, tüm gelişmeyi görmek için zaman içinde öğrencinin yaptığı çalışmalarını içerir.
- 17. Sunuları**, bireysel ya da grup halinde yapılan sunular düşünceleri açıklar ve diğerlerine bilgi verir.
- 18. Araştırma Projeleri**, öğrencinin sınıfta hazır olarak bulamayacağı bilgileri araştırmasını ve onları kendi fikirleri haline getirme performansını ortaya koyar.

İnformal Değerlendirme Modelleri

Eğitsel- Davranışsal Ölçme Ve Değerlendirme Ders Notu
Prof. Dr. Tevhide Kargın

Performans- problem çözme, bir deneyi yürütme, bir beceriyi ya da kavramı öğretme

Ürün- sözlü/ yazılı raporlar, belirli bir kritere göre oluşturulmuş çözümler, grafikler ya da haritalar

Portfolio- öğrencinin zaman içinde oluşturmuş olduğu başarılarını, deneyimlerini gösteren kendi değerlendirmelerini de içeren ve bazıları öğrenci tarafından seçilen çalışmalarını içerir.

Kişisel İletişim- bireysel ya da ekip halinde yapılan görüşmeleri, öğretmenle yapılan konferansları, topumdaki bir birey olarak, bir aile üyesi olarak akran olarak kişisel iletişimi

Gözlem ve Anektot Kayıtları- öğrenme sürecinin doğrudan gözlenmesi, öğretmen tarafından toplanan verileri, kontrol listelerini, hata analizini, sürekli kayıtları, analiz stratejilerini içerir.

Performans Değerlendirmesine Öğrencilerin Katılımlarını Sağlama

Yolları

*Öğretime başlarken öğrencilerle beklediğiniz performansın kriterinin ne olduğunu paylaşın.

*Sınıf içinde ulaşmayı beklediğiniz ölçüte tüm öğrencilerin ulaşması için öğrencilerle işbirliği yapın.

*Ulaşmayı istediğiniz performansa ilişkin egzersizlere tüm öğrencileri katın.

*Önemli ilerlemeler gösteren öğrencilerle gösteremeyen öğrencilerden karma gruplar oluşturun.

*Sınıftaki ilerlemeleri değerlendirmek için kullandığınız kontrol listelerine, dereceleme ölçeklerine ve diğer kayıt yöntemlerine sınıftaki öğrencileri de katın.

*Öğrencilerin kendi performanslarını ve diğerlerinin performanslarını bireysel ve /veya grup etkinliklerinde değerlendirmelerini isteyin.

*Öğrencilerin belirli bir kritere göre zaman içinde kendi ilerlemelerini yazmasını sağlayın.

* Öğrencilerin kendileri için belirli hedefler oluşturmalarını ve bu hedeflere ulaşma derecelerini kendileri izlemesini sağlayın.

*Her bir öğrencinin zaman içinde gösterdiği ilerlemenin örneklerini toplayın bu örnekler dosya (portfolio) ya da video kaseti olabilir.

Eğer mümkünse öğrencinin önceki ve şimdiki performansını belirli bir dereceleme göre değerlendirmesini sağlayın.

*Öğrenci bir ölçüte göre kendi performansının ne olacağına ilişkin tahminde bulunsun ve daha sonra gerçek değerlendirmede tahmine ulaşıp ulaşılmadığı kontrol edin.

İNFORMAL DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Performans Değerlendirmesi gerçek yaşam içinde gerçek yaşama dayalı etkinliklerin uygulanması ile anlamlı ürünlerin yaşam içinde kullanılmasına dayanır. Kısacası performans değerlendirme kişinin yaptıklarının ve ettiklerinin değerlendirilmesidir. İnfomal değerlendirme öğrencinin gösterdiği, ürettiği, yaptığı, yarattığı, oluşturduğu, inşa ettiği, planladığı, çözdüğü, uyguladığı, gösterdiği, açıkladığı, sergilediği, ikna ettiği ya da inandırdığı şeyleri ölçme yöntemidir.

Ölçüt Bağımlı Değerlendirme:

Ölçüt bağımlı değerlendirme öğrencinin performansını diğer öğrencilerin performansı ile karşılaştırmak yerine bir dizi davranışsal amaca ulaşma derecesi ile karşılaştırır. Ölçüt bağımlı değerlendirme standardize edilebilir yada öğretmen yapımı olabilir (standardize olmaz).Öğretmen yapımı ölçüt bağımlı testler genellikle öğrencinin müfredatının ardışık sırasına dayanır. Bu tip değerlendirme doğrudan uygulanan programla ilişkilidir. Başarısız olunan herhangi bir madde öğrencinin eğitim programında yer alır.

Dinamik Değerlendirme:

Dinamik değerlendirme öğrencinin öğretim sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme tekniği test- öğretim- test tekniğidir ve öğrenme sürecindeki öğrencinin dikkati, öğretime duyarlılığı, etkili öğretimsel stratejilerin düzenlenmesine odaklanır. Bu yöntem akranları ve yetişkinler tarafından desteklenen öğrencinin en üst düzeyde öğrenmeyi gerçekleştireceğini ileri süren Vygotsky'nin öğrenme sürecine dayalıdır.

Bu modelin kullanımında öğrencinin belirlenen şimdiki performans düzeyi yalnızca amaç değildir. Dinamik değerlendirme öğrenci yeteneklerinin daha gerçekçi değerlendirilmesini sağlar çünkü bu değerlendirme öğrencilerin öğrenme ve dil potansiyelleri hakkında bilgi verir.

Müfredata Dayalı Değerlendirme:

Müfredata dayalı değerlendirme öğrencinin müfredat hedeflerine ulaşma derecesine göre değerlendirilmesidir. Ölçüt bağımlı değerlendirmeye çok benzerse de daha sık kullanılan bir değerlendirme yöntemidir.

Müfredata dayalı değerlendirmenin bazı avantajları bulunmaktadır. Bu tip değerlendirme öğretmene a) gönderme öncesi süreçte öğrencinin becerilerdeki düzeyini gösterir, b) becerilerin ardışık sırasında öğrencinin bulunduğu yere göre programın düzenlenmesini sağlar, c) hangi becerilerde ustalaştığını hangilerinde ilerde desteğe ihtiyaç duyduğunu belirlemeyi sağlar, d) öğrencinin BEP'i ile sınıf öğretimi arasında öğretmenin bir bağ kurmasını sağlar, e) öğrencinin ilerlemesini sürekli değerlendirmesini sağlar.

Dosya Değerlendirme:

Dosya değerlendirme öğrencinin çalışmalarının sürekli, amaçlı değerlendirilmesidir ve bu değerlendirme bir zaman süresi içinde öğrencinin çabalarının, başarılarının ve ilerlemesinin değerlendirilmesidir. Öğrencinin iletişim becerileri, kavramsal anlaması, yetenekleri, çalışma alışkanlıkları, problem çözme kapasitesi, yaratıcılığı, sabrı, motivasyonu ve tutumları hakkında bilgi verir.

Öğrencinin dosyası akademik çalışmaların yazılı örneklerini, ortaklaşa yapılan projeleri, okunan kitapların listesini, performans kayıtlarını, ilerleme gösterdiği işleri, yaratıcı sanat çalışmalarını, yazdığı yazıları, sunularının teyp ve video kasetlerini, öğretmenin anektot kayıtlarını ve davranışsal gözlemlerini içerir. Dosya değerlendirmeleri öğrenci merkezlidir çünkü seçilen içeriğe ilişkin kriteri öğrenci belirler, değerlendirir. Dosya değerlendirmesine göre değerlendirmede sorumluluk, öğrenci, öğretmen, aile, yönetici ve sıklıkla akranlar arasında paylaşılır.

Dosya değerlendirmesi tüm çocuklar için uygunsuz da özellikle kültürel ve dil açısından yoksunluğu olan çocuklar için uygundur. Çünkü bu çocukların değerlendirilmesi çoğu zaman geleneksel test etme stratejileri ile gerçekleştirilememektedir. Dosya değerlendirme aynı zamanda öğretimin planlanmasında, ilerlemenin değerlendirilmesinde, BEP te başarılan hedeflerin kaydında ve güçlü olduğu ve gereksinim duyulan yönlerin belirlenmesi için değerlidir.

Dosya Değerlendirmenin Amaçları

- Öğrenci ilerlemesini değerlendirme ve izlemede ölçütü sağlar
- Program ve müfredatın etkililiğinin değerlendirmesinde ölçüt sağlar.
- Düzey oluşturma için ölçüt sağlar
- Öğrencinin güçlü ve zayıf olduğu yönleri ölçer (measure)
- Öğrencinin öğretimsel ihtiyaçlarını belirler
- Sınıfta öğretimin planlanmasını ve öğretimsel etkililiği artırmayı sağlar
- Öğrencinin etkililiğini teşvik eder
- Değerlendirme sürecine öğrencinin katılımını destekler.
- Kendi kendini değerlendirme stratejilerinde öğrenci gelişimini hızlandırır.
- Öğrenciyi performansını iyileştirme konusunda teşvik eder.
- Diğerleriyle kıyaslamak yerine kişisel gelişmeyi teşvik eder.
- Bireysel farklılıklara uyum sağlamayı mümkün kılar.
- Çalışma örneklerinin toplanmasını teşvik eder.
- Çok yönlü değerlendirmeyi sağlar

- Öğretmen, aile ve öğrenciler arasında işbirliği ve diyalogu teşvik eder.

Informal Envanterler:

Informal envanterler müfredatı temsil ettiği düşünülen bir kısmında tarama aracı olarak kullanılır. Bu değerlendirme kapsamlı ya da ayrıntılı bir değerlendirme olmaktan daha çok temsil edici değerlendirmedir yani alınan bir örneklem üzerinden yapılan bir değerlendirmedir. Informal envanterler genellikle öğretim öncesi değerlendirme aracı olarak uygulanırlar.

İNFORMAL DEĞERLENDİRMENİN YAPILMASI VE YORUMLANMASI

Beceri Analizi:

Beceri analizi öğrencinin bir beceride bulunduğu yeri belirlemek için uygulanan yöntemdir. Bir beceri bir dizi becerinin ardışık sıralamasından oluşur. Beceri analizi doğrudan öğretimle ilgilidir. Öğretmen öğretmek kazandırmak istediği hedef davranışı küçük basamaklara ayırır ve bu basamaklara göre öğretimi gerçekleştirir. Beceri analizini kullanmak için öncelikle öğretmenin beceri basamaklarını belirlemesi gerekmektedir.

Beceriler üç şekilde analiz edilebilir. 1) Zamansal-basamak sıralaması (yüze kadar saymayı öğrenmeden önce 10 a kadar saymayı öğrenme) 2) Gelişimsel sıralama (iki basamaklı sayılarla toplamaya geçmeden önce, tek basamaklı sayılarla toplamayı öğrenme) 3) Güçlük düzeyi sıralaması (dakikaları öğrenmeden önce, saati öğrenme)

Probes:

Kolaylıkla uygulanan sınavlardır ve bunlar öğrencinin performansını müfredata dayalı olarak değerlendirir. Probes öğrencinin çalışmalarının zaman içindeki örnekleridir ve okuma, yazma ve matematikteki becerileri ölçmek üzere düzenlemiştir. Probes kapsamlı bir değerlendirme değildir. İlerleme için gereken becerilerin bir örneğidir ve değerlendirme öğrenilen becerileri tüm yönleriyle değerlendirmekten daha çok temel noktaları gözden geçirir.

Öğrenciye belirli bir beceriye ilişkin probes kağıdı verilir (verilen sözcük listesini yüksek sesle okumak) ve bir dakika içinde doldurması/ cevaplama (yüksek sesle okuma) istenir. Öğretmen doğru olan ve olmayan tepkileri hesaplar, hata örüntüsünü belirler, verilen doğru tepkilerin zaman içindeki oranını (James 1 dakika içinde verilen sözcükleri %60 oranında doğru okur) ortaya koyar

Probes kolaylıkla uygulanabilen, haftanın iki günü eğitimsel hedeflerin başarılmasındaki ilerlemeyi izlemek için kullanılan değerlendirme aracıdır. İlerleme hızı kolaylıkla grafiklere dönüştürülebilir böylelikle de gereksinim duyulan uyarılama yapılabilir. Probes tarama, tanılama, yerleştirme, program

düzenleme, öğretimin değerlendirilmesi ve programın değerlendirilmesi gibi çok önemli kararlarda kullanılabilir.

Response Journals or Learning Logs:

Öğrencilere ne öğrendikleri, nasıl öğrendikleri, neyi anlamadıkları, neden karıştırdıkları ve ne gibi bir yardıma gereksinim duydukları gibi başlıklarda kendi yaptıkları çalışmaların kaydını tutmalarını sağlar. Bu araç aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme deneyimlerini, başarılarını tanımlama, analiz etme ve değerlendirme fırsatı verir.

Think Aloud Technique:

Bu teknik öğrencilerin bir beceri üzerinde çalışırken geçtikleri basamakları ve bilişsel süreçleri sözel olarak açıklaması sürecidir. Bu öğrencinin bir matematik problemini nasıl çözdüğünü açıklaması, sosyal bilgiler için anahatlar oluşturması, uzun dönemli ödevleri planlaması ya da bir bilim deneyi yürütmesi durumu ile karşı karşıya kaldığında yapacaklarını sözel olarak açıklamasıdır. Bu teknik öğretmenlerin öğrencilerinin bir beceriyi nasıl edindiklerini anlamalarına yardım eder. Böylece öğrenme sürecinde beklenmeyen bir durum oluştuğunda içgörü geliştirip ortaya çıkan durumu önlemek için bir uyarılama yaparlar. Bu tekniği başarıyla uygulamak için öğretmenlerin 1) öğrenci performansını gözleyebilmeye 2) müfredat basamakları hakkında bilgiye 3) bilişsel stratejilere aşina olmaya ihtiyaçları vardır. Bu teknik aynı zamanda öğrencilere kendi yeteneklerini organize etme, analiz etme, bilgiyi işleme ve problem çözme becerisini kazandırır.

Bu teknik pek çok öğrenci için yenidir ve bu nedenle de öğretmenler öğrencilerine nasıl kullanacakları konusunda model olmalıdırlar. Aynı zamanda öğretmenler öğrencilere bazı sorular sorarak bu tekniği kullanma konusunda teşvik edici olmalıdır. Bu sorular “bu problemi nasıl çözdün?”, “şimdi ne yapıyorsun?”, “bir sonraki basamak ne?”, “bu sonucu nasıl buldun?”, “problemi çözmek için başka bir yol olduğunu düşünüyor musun?”, “problemi nasıl çözdüğünü bir sınıf arkadaşına açıklayabilir misin?” olabilir.

Questionnaires:

Ölçekler aileden, öğrencilerden ya da diğer uzmanlardan kontrol listelerinden ve dereceleme ölçeklerinden daha detaylı bilgi almak için kullanılır. Bu teknik yüz yüze görüşmelerde kullanılacağı gibi mektupla da kullanılabilir. Açık uçlu olarak hazırlanacağı gibi, çoktan seçmeli ya da boşluk doldurmalı olarak da hazırlanabilir.

Görüşme:

Öğrenci hakkında bilgileri paylaşmak için yüz yüze ve sözel olarak yapılan bilgi toplama yoludur. Genellikle görüşmeciler çocuk hakkındaki bilgileri, yaşantıları, gözlemleri öğrenmek için daha önceden hazırlamış oldukları soruları görüştükleri kişilere informal bir atmosferde yargılayıcı olmadan sorarlar. Görüşmeler aile ile, öğrencilerle, iş arkadaşları ve diğer uzmanlarla yapılabilir. Özellikle okur yazarlıkla ilgili problemler olduğunda, ya da yönergeler karmaşık olup soruların açıklanması gerektiğinde ve verilen cevaba göre daha fazla

soru sormak gerektiğinde görüşmeler anket yoluyla bilgi toplamadan daha etkili olabilir.

Kontrol Listeleri:

Kontrol listeleri bir konu ya da becerideki düzeyi belirlemek gerektiğinde kullanılır.

Çalışma Örneği Analizi:

Çalışma örneği analizi öğrencilerin çalışmalarının niteliğini ve niceliğini özetleme sürecidir. Bu çalışmalar yazılı sınavlar, ev ödevleri, ödevler, laboratuvar çalışmaları, testler ve hatta sınıf tartışmalarının görsel ve işitsel kayıtları olabilir. Bu tür analiz öğrencinin güçlük çektiği alana ilişkin düzenleme yapmak gerektiğinde kullanılır. Hata analizi öğrencinin her gün yaptığı ödevlere verdiği tepkilerin doğru ve yanlış sıklığını ve tipini belirlemek için kullanılır. Ayrıca öğretmen aynı zamanda öğrencinin yönergeleri izleme, soruları doğru olarak cevaplama, yeterli miktarda iş üretme, sıralı biçimde çalışma, organize olma, tahtadaki ya da kitaptakileri hızlı ve doğru biçimde kopyalama ve uygun kalem tutma becerilerine sahip olup olmadığına da odaklanabilir.

Hata Analizi:

Hata analizi tekniği öğretmenin öğrencinin yapmış olduğu çalışmalarda yaşadığı güçlüğü ortaya koymak için yapılan analizdir. Hata analizi dikkatsizlik ya da tesadüfi olarak ortaya çıkan ya da yetersiz öğretim sonucu oluşan hatalardan daha çok, genellikle kuralların ve kavramların uygun biçimde uygulanmaması sonucunda ortaya çıkan hatalarla ilgilendirir. Hata analizinin önemli bir yanı bir yardım programı hazırlayabilmek için öğrencilerin yapmış olduğu temel yanlışları yine kendilerinin açıklamasıdır. Yüksek sesle düşünme yönteminde olduğu gibi.

Bireyin Kendisini Değerlendirmesi (Self Evaluation):

Bu teknik öğrencilere öğrenmelerini değerlendirme fırsatını verir ve bu teknikle öğrenci yaptığı işi kendisi değerlendirir, hangi alanda güçlü olduğunu ve hangi alanda yardıma ya da ödüllendirmeye gereksinim duyduğunu kendisi belirler. Bu teknik ayrıca öğrencilere belirlenen hedefleri başarmak için strateji ve amaç belirlemelerine yardım eder.

Akran Değerlendirmesi:

Akran değerlendirme bireyin kendisini değerlendirmesinden daha az tehdit edici olabilir. Bu teknik aynı zamanda öğretmenin diğer öğrencilerin düşüncelerine saygı duyduğunu göstermesi açısından ve yıkıcı eleştiri yerine yapıcı olmayı öğretmesi açısından da yararlı olarak görülmektedir. Aynı zamanda akran değerlendirme öğrencilere sınıf arkadaşlarına karşı içgörü geliştirmelerine yardımcı olur.

Gözlem:

Gözlem en objektif değerlendirme yöntemidir. Aynı zamanda öğrenci performansını değerlendirmede en yaygın olarak kullanılan tekniktir. Bir günlük süre içinde çok sayıda gözlem yapılabilir ancak öğretmen öncelikle hangi yöntemi kullanacağına karar vermelidir. Gözlem ister yapılandırılmamış ve doğal olsun ya da doğrudan ve yapılandırılmış olsun spesifik kodlama ve puanlama sistemini de içeren devam eden bir süreç olmalıdır.

Öğretmen öğrenci davranışını gözlerken iyi bir gözlemci olmalı ve yalnızca öğrencinin nasıl davrandığını değil, ne yaptığını, niye yaptığını ve ne zaman yaptığını da gözlemelidir.

Dosya Değerlendirme:

- **Dosya değerlendirme** öğrencinin çalışmalarının sürekli, amaçlı değerlendirilmesidir ve bu değerlendirme bir zaman süresi içinde öğrencinin çabalarının, başarılarının ve ilerlemesinin değerlendirilmesidir. Öğrencinin iletişim becerileri, kavramsal anlaması, yetenekleri, çalışma alışkanlıkları, problem çözme kapasitesi, yaratıcılığı, sabrı, motivasyonu ve tutumları hakkında bilgi verir.
- Öğrencinin dosyası akademik çalışmaların yazılı örneklerini, ortaklaşa yapılan projeleri, okunan kitapların listesini, performans kayıtlarını, ilerleme gösterdiği işleri, yaratıcı sanat çalışmalarını, yazdığı yazıları, sunularının teyp ve video kasetlerini, öğretmenin anektot kayıtlarını ve davranışsal gözlemlerini içerir.

- Dosya değerlendirmesi tüm çocuklar için uygunsu da özellikle kültürel ve dil açısından yoksunluğu olan çocuklar için uygundur. Çünkü bu çocukların değerlendirilmesi çoğu zaman geleneksel test etme stratejileri ile gerçekleştirilememektedir. Dosya değerlendirme aynı zamanda öğretimin planlanmasında, ilerlemenin değerlendirilmesinde, BEP te başarlıan hedeflerin kaydında ve güçlü olduğu ve gereksinim duyulan yönlerin belirlenmesi için değerlidir.

Dosya Değerlendirmenin Amaçları

- Öğrenci ilerlemesini değerlendirme ve izlemede ölçütü sağlar
- Program ve müfredatın etkililiğinin değerlendirmesinde ölçüt sağlar.
- Düzey oluşturma için ölçüt sağlar
- Öğrencinin güçlü ve zayıf olduğu yönleri ölçer
- Öğrencinin ğretimsel ihtiyaçlarını belirler
- Sınıfta ğretimin planlanmasını ve öğretimsel etkililiği artırmayı sağlar
- Öğrencinin etkililiğini teşvik eder
- Değerlendirme sürecine öğrencinin katılımını destekler.
- Kendi kendini değerlendirme stratejilerinde ğrenci gelişimini hızlandırır.
- Öğrenciyi performansını iyileştirme konusunda teşvik eder.
- Diğerleriyle kıyaslamak yerine kişisel gelişmeyi teşvik eder.
- Bireysel farklılıklara uyum sağlamayı mümkün kılar.
- Çalışma rneklerinin toplanmasını teşvik eder.
- Çok yönlü değerlendirmeyi sağlar
- Öğretmen, aile ve öğrenciler arasında işbirliği ve diyalogu teşvik eder.

